

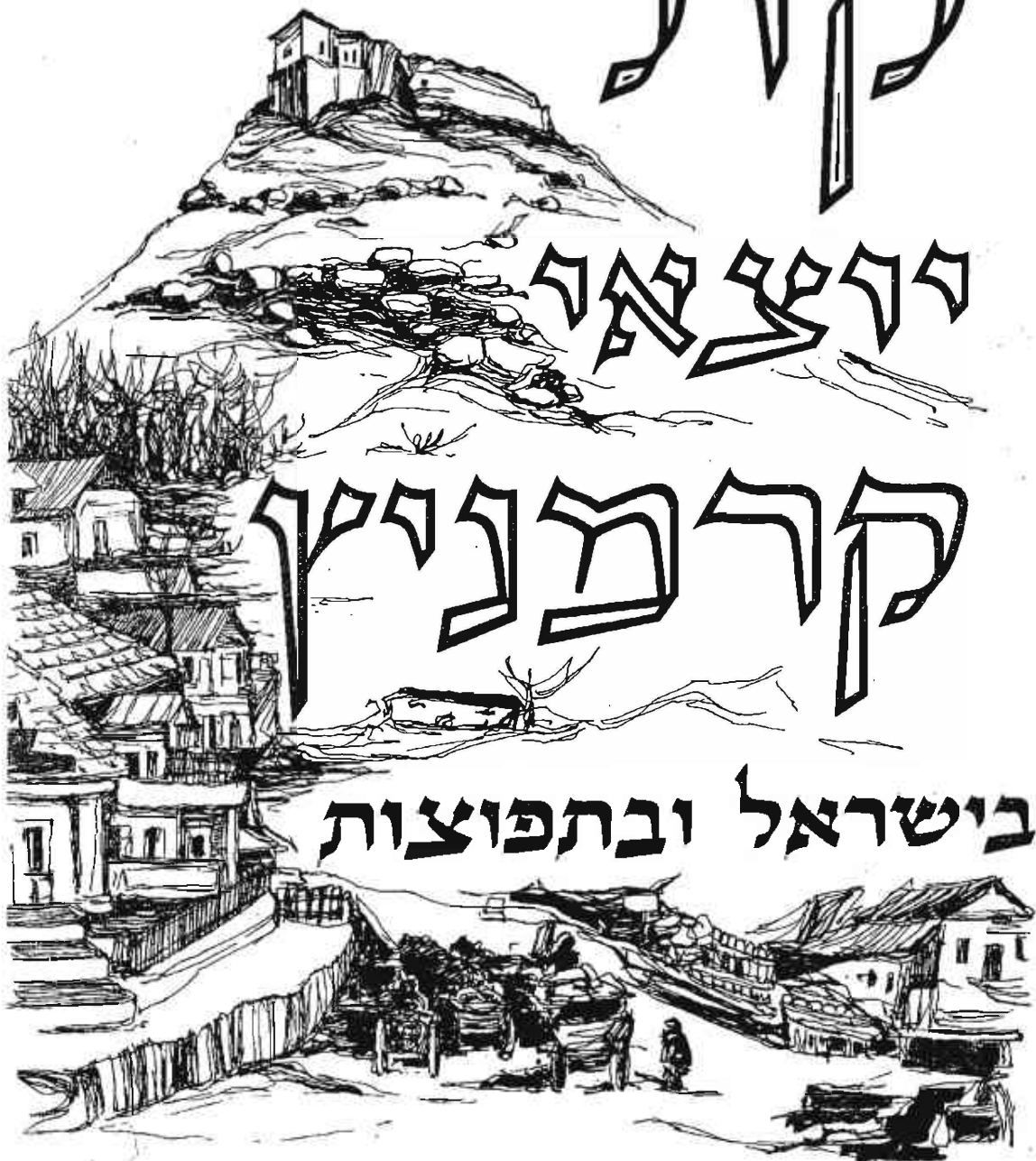
חוברת ה'

קול

יהצאנו

קרפנים

בישראל ובתפוצות



תוכן הענינים

עמוד מס'

1	מה בחוכר-? המערכה
3	על ריבה שלנו - רחל נדיר (אוסיקר)
4	בחהפוכה הגורל, מפי שמואל ביילוהוס - מנוס גולדנברג
8	פולנים יוצאי קרמניץ בלונדון כולבים - יהושע גולברג

אנשי קרמניץ במערכה ישראל

9	על מאיר הר-ציון (אנגלית, קטע מספר) - משה דייך, שר הבטחון
11	בן עירנו מקים חיל פרשים בצה"ל - מ.ג.
12	לקראת כינוס ביק-ארצי של יוצאי קרמניץ - מרדכי כץ
13	התאבדות עולמית של בני עיר - א. גאסטרליאר
15	סכומים שנחבלו מחוץ לארץ - שמואל טייסלמן
16	סלובה הלפרן - בהן ז"ל - מ. גולדנברג

פ ט י פ (צורר ידיעוה): - י. רוכל

הגבייה עבור "קול יוצאי קרמניץ"; מילבה ע"ש
אפרים שניידר; ביום הזכרון לשואה ולגבורה; נשף
פורים בחיפה; אורחים מחו"ל; אנשי קרמניץ שבאו
להשחק; ברכת מזל טוב; תנחומים; חחרוה שחייה
ע"ש אבשלום צידון; ד"ר זאב חסיד - חבר האקדמיה
למדעים.

* *
*

נערה המערכה: מ. גולדנברג, י. רוכל, מ. אוז-יקר, א. ארגמן, י. גולברג, ש. טייסלמן.

עיצוב גראפי - אברהם ארגמן

תרגומים - רחל נדיר - אוסיקר וחנה גולדנברג

הנהגה בידיש - חנה גולדנברג

מחיר החוברת: בארץ - 2 ל"י, בחו"ל - 1 דולר.

החברים מחבקים להעביר את החשלוס עם קבלת החוברת.

* *

בחובת המערכה: חל - אביב, רח' זכרון יעקב 8, ארגון יוצאי קרמניץ.

א י נ ה א ל טז י ט

- וואס דערצוילט אונז די העפס ? - די רעדאקציע 21
- אונזער ריבע -קוקה אטיקער (רחל נדיר) 23
- פארשידן זענען די וועגן פון גורל - מ. גאלדענבערג 25
- מאליאקן פון קרעמעניץ אין לאנדאן שרייבן 29
- א קרעמעניצער שפעלט אויף דאס רייסער מיליטער אין צה"ל - מ. גאלדענבערג . 30
- צום אללועלסליכן צוזאמענפאר פון קרעמעניצער - מרדכי כץ 32
- א זועלט-בונד פון לאנדסלייט ("מארגן פרייהייט", נ.י.) - א גאטסראליאר . 33
- שפענדונגען פון אויסלאנד שמואל טייטעלמאן 35
- סלובה (א ליר) דוד ראפאפארט 36
- סלובה האלפערן-כהן ז"ל מ. ג. 37
- פארשידנס: הכנסה פאר קול יוצאי קרעמעניץ; סטיפענדיע 39

אויפן נאמען פון שניידער; אין דעם יום הזכרון לשואה ולגבורה;

ד"ר חסיד - אקאדעמיע מיטגליד; א שוויס קאנקורס צום אנדענק

פון אבשלום צידון ז"ל; פורים אווענד אין חיפה; געסס פון

אויסלאנד; נייע קרעמעניצער עולים; באגריסונגען - מול טוב;

חנחומים יצחק רובל

אויסצוגן פון זכרונות יוסף פאק

* * *

רעדאקציע קאלעגיום: מ. גאלדענבערג, י. רובל, א. ארגמן,

מ. אוה-יקר (אטיקער), יהושע גאלבערג,

שמ. טייטעלמאן.

גראפישער טייל - אברהם ארגמן

איבערזעצונגען - רחל נדיר - אטיקער, חנה גאלדענבערג

קארעקטור - יידיש - חנה און מאנוס גאלדענבערג.

* * *

פרייז - 2 ל"י. די תברים ווערען געבעטן איבערווייזן דעם אפצאל

מיט; באקומען פון העפס.

* * *

אדרעס פון רעדאקציע - ארגון יוצאי קרמניץ, רח' זכרון יעקב 8, חל-אביב.

* * *

מ ה ב ח ו כ ר ת ?

בפתח חוברת ה' של קול יוצאי קרמניץ נסקור בקצרה את תכנה.

תרומתם של בני עירנו היושבים בחוץ-לארץ היא הפעם מרובה יותר מאשר בחוברות הקודמות. חברנו דוד רפפורט, מזכיר הסוכסיים בניו-יורק מקדיש שיר באידיש לזכרה של סלובה הלפרן:- כהן ז"ל מקבוצת מענית. מיליה כיילוהוס מספר על קורותיו ותלאתיו בימי השואה ועל נפילת בנו במלחמת העצמאות. את דבריו הביא לדפוס הח' מנוס גולדנברג בשתי השפות (בתהפוכות הגורל, פארשידן זענען די וועגן פון גורל). כן מובאה בחוברת זו תגובה על הכסאון שלנו בעתון "מארגן-פרייהייט", בניו-יורק, עם חרגום לעברית (התאגדות עולמית של בני עיר). ולבסוף - קטעים ממכתבו של חברנו מרדכי כץ מארגנטינה, על ההכנות הנעשות שם לקראת כנס בין ארצי של יוצאי קרמניץ. בחוברת הבאה תופיע רשימתו של דוד רפפורט על "אנשי קרמניץ בניו-יורק".

שאל אביך ויבדך, זקניך ויאמרו לך. חברנו הוחיך יוסף פאך, חושב ראשון-לציון, ממשיך בזכרונותיו המעניינים (בעיבודו של הח' מנוס) על אורח החיים בעיר קרמניץ בתקופה שחלפה ועל אישים שפעלו באותה תקופה. (אידיש כלכד)

אנשי קרמניץ במערכות ישראל. במלחמת השחרור פעל גם חיל פרשים, אשר אורגן ע"י בן עירנו אפרים דרורי והוא היה גם מפקד היחידה. דרורי (סיוניה פינגרוס), הוא בנו של העסקן הצבורי הנודע בעירנו שלמה פינגרוס.

כמו כן מובאים בחוברת - כשפה האנגלית - דבריו של שר הבטחון משה דיין על מאיר הר-ציון, מתוך הספר Mission Survival הדברים משמשים המשך לתיאור פעלו של הר-ציון שניתנו בחוברת הקודמת, ד', בעברית וביידיש.

לזכר חברים שנפטרו. במלוא עשר שנים לפטירתה של החברה ריבה ברנשטיין, שייסדה וטפחה את הארגון שלנו, מספרת עליה הח' רחל נדיר (היא קוקה אוסיקר) בשתי השפות. על תולדות חייה ואישיותה של החברה סלבה הלפרן מספר לנו החבר מ.ג.

הפסיפס מכיל לקט של ידיעות שונות והפעם נכללו בו גם ברכות מזל טוב לנשואי בנים ולהולדת נכדים, וכן הבעת תנחומים למשפחות שיקריחם נפטרו לאחרונה. הידיעות נלקטו ע"י הח' י. רוכל, ונכתבו בחלקם ע"י מ.ג. וע"י יהושע גולברג.

על סכומים שנתקבלו מהו"ל מוסר בחוברת סקירה הגזבר של הארגון, הח' שמואל (מיליק) שייטלמן, כהמשך לרשימה שפורסמה בחוברת ג'.

ולבסוף. לפי ההדים המגיעים אלינו אנו סבורים ש"קול יוצאי קרמניץ" מפיץ רצונם של רוב הקוראים, ברם עלינו לציין בצער שחרף פניותינו יש חברים בישראל שאינם מקפידים לפרוע את החמורה - 2 ל"י עבור חוברת, והרי תשלום זה הוא המקור היחידי לכיסוי הוצאות ההדפסה והמשלוח. חברינו שבחוץ-לארץ מעבירים לנו בזמן הנכון את החמורה - ואף למעלה מזה, ולרוב - בצירוף דברי עידוד. מה שאין כן חברינו שבארץ. אנו פוגים, איפוא, שוב בבקשה אל כל חברינו שיקפידו להעביר את החמורה, כדי להבטיח את הופעתן הסדירה של החוברות. את הסכום - בצירוף החוב בעד החוברות הקודמות - אפשר להכניס לכל בנק שהוא לזכות חשבון 52273 של "ארגון יוצאי קרמניץ", המתנהל בסניף המרכזי של בנק הפועלים בתל-אביב. אפשר להעביר לנו הסכום גם בשיק, המשוך על כל בנק שהוא.

ובזאת סיימנו. אנו מאחלים לקורא שהחוברת תחזיר אוהו לשעה קלה לאוירה של בית אבא ושל קרמניץ לשעבר.

ה מ ע ר כ ת

נ.ב.

חוברת זו נשלחה יחד עם ההזמנה לאזכרה השנתית, שחוקיים ביום ה' לשבוע, א' דראש חודש אלול חשכ"ט 14 באוגוסט 1969.

- - - - -

עם סגירת הגליון הגיעתנו הידיעה המעציבה על פטירתו של זקן חברינו בארץ, דוד רובין ז"ל, בכפר חסידים, ביום 9 ביולי 1969, בגיל 87, ברוך זכרו. סקירה על אישיותו תבוא בחוברת הבאה.



על ריבה שלזר

(עשר שנים למוחה של ריבה כרנשטיין ז"ל)



יש עסקנים, פרנסי ציבור מוכרים ומחבלטים בפעליהם בחייהם, אך עם הסחלקותם מיטשטשת רמוחם האישית-אינטימית וזכרם נשאר רק אצל קומץ אנשים קרובים.

לא כן ריבה, שחיה הם בעין שילוב מופלא של מקצוע ועבודה צבורית, בהם מתגבשה אישיותה. שנים היא עובדת כ"אחות סעד" בחברה אוניות הולנדית ומלווה נוסעים אל מעבר לימים ואוקיאנוסים. בין השנים 38-1935, עד סמוך לפרוץ מלחמת העולם השנייה היא מלווה בקו קונסטנצה חיפה אלפי עולים וחלוצים. 52 משלוחי עולים! ומשך כל הזמן עומדת היא בקשר אמיץ עם הסוכנות היהודית. עם פרוץ המלחמה כשהיא נשארת מנותקת כורסה היא נחלצת שוב לעבודות סעד בתנאים הקשים ביותר כימי הפלישה הנאצית.

אך יום אחר, מבלי שציפתה לכך, היא מקבלת יחד עם עסקנים ופעילים אחרים סרטיפיקט לעליה. אין גבול לשמחתה והיא עולה ארצה.

אחרי מספד שנים של עבודה במרפאות קופת-חולים בעפולה, סבריה, כפר יהושע ונקבוצות עמק הירדן היא מגיעה למרפאת קופ"ח שבנמל יפו. שוב קירבה לים – כעין סמליות של גורל.

על אף עבודתה הקשה והמאומצת היא מוצאת זמן ונכח להט לבה ופשטותה המקורית והטבעית מתמסרת ל"ענייני קרמניץ" והופכת לחלק אורגני בנוף האנושי של קהילתנו בארץ. ביחה בקומת הגג ברח' יהושע בן-נון היה כיחם של עולי קרמניץ וחיקים וחדשים כאחד. משהו מיוחד, בלתי נחפס ושונה מכל סיגרה היה ממוזג בכית זה. אח חוויוחיה מכל קצוי העולם הביאה אחת מהפלגותיה ונדודיה המרובים. חן של ארעיות מחושבת ומסוגגנת, מזמינה ומרגיעה היה נסוך בביחה החם.

מפעם לפעם היחה מארגנת בביחה "ערבי הווי" לקרמנצאים. כולם היו ילדיה. בכל אחד התעניינה וידעה פרטי פרטים על חייו. ולא מן השפה ולחוץ אלא שיחפה עצמה בשמחות ובצרות. ודרכה המיוחדת לדרכן ולמשוך חברים למעגל העניינים! היא הפכה לסמל בדוגמתה האישית.

לא פעם השתחיתי על חיוניותה, כאשר בשעות הערב המאוחרות (ישר מהמפאה) או בשעות המוקדמות של הבוקר, היתה מופיעה בשליחות "למען". "הלא מוכרחים לעשות זאת, ומי כמוך ישכיל לעשות"? ואז באמת איך אפשר היה לא להישמע ולא להרחם בכל המרץ ולו גם כדי להשביעה נחת, למענה.

והערים בביטה. בזכרוננו של מי אינם חרותים? השולחנות ערוכים כל טוב, אור, פרחים, והעיקר: דמותה המחייכת והמאושרת לקראת כל אחד הבא. היא במרכז ויחד עם זה בצל – כאם מסורה המעוניינת שילדיה יחבלסו בכל מה שניחוננו: מי בשירה, מי בדקלום ומי בספור מבדח. תמיד קשה עליה הפרידה ושאלה אחת בפיה: "איך היה? איך היו כולם?"

לפתע חלחה, עברה נחוח קשה. השחלה לעבור על זה מבלי לצער את הקרובים המסובבים אותה, ובאופטימיות האפיינית לה הצליחה להתגבר ולהרגיע. ואחרי זה עוד מספר שנים של פעילות בלתי נלאית. עוד הגדילה עשות, אולי כדי להספיק יותר, לחפס את המרובה.

כאשר נכנסה שנית לבית החולים בקרחת חכופות. ושוב השחלה להתגבר על מצבה כדי לא לצער. והתנחגותה הגובלת בגבורה ממש דיהימה את כל מבקריה. קשה היה להעלות על הדעת שאכן זהו זה... במאמצים על אנושיים התגברה על כאבים, דיברה, שאלה, החענינה בכל. והעיקר "האזכרה קרבה" ו"אל תשכחו את עניננו"!

זאת היתה צוואתה. הענין לא נשכח. גם אורך ריבה לא שכחנו ומשהו מרוחק ולהט לבן

נדבק גם בנו.



מוליה בייליהוס, כאיור אוקראיני בקולות.
מוליה בעלאהוס, אלס אוקראינישער פויער אין א קאלכאז.

פ. גולדנברג

בתפוכות הגורל

(מעשה באב ובן אנשי קרמניץ שבאומץ לבם ניצלו מידי הנאצים.
הבן הגיע ארצה ונפל במלחמת השחרור).

הגבר האלגנטי שקיבל אותנו בלכביות בפתח ביתו של אברהם לנדסברג בחל-אביב הוא שמואל בייליהוס, המכונה מיליה, וזה לו הביקור החמישי בישראל. הוא בא מדי פעם מעיר מגוריו ניו-ג'רסי שבארצות הברית להשתטח על קבר בנו יחידו שנפל במלחמת השחרור. ואח סיפור האב והבן אני בא לספר מפיו של מיליה.

רבים מבני עירנו זוכרים עוד את הצעיר הנאה, בנו של ביילוהוס בעל בית-החרושת לסבון, שהיה מתהלך במשך שנים חבוש כובע של סטורנט, ועל כן זכה לכינוי "הסטורנט הנצחי". משפחת ביילוהוס הגיעה לקרמניץ בשנת 1920 עם הפליטים היהודים שורמו מערי אוקראינה הסובייטית לעבר הספר הפולני.

את קרמניץ עזב מיליה ביילוהוס זמן קצר אחרי פלישת הצבא האדום לאזורנו. בשנת 1939 הוא עבר לעיר ההכל טרנופול, שם השיג עבודה משרדית. כני משפחתו נשארו בקרמניץ.

בשעת הפלישה של הגרמנים לבריית המועצות בקיץ 1941 מתאחד אצל מיליה בטרנופול בנו יאשה, יחד הם נמלטים לאחיו של מיליה בקירוב. כעבור שמונה ימים היו כבר הגרמנים במבואות קירוב. מיליה ובנו בורחים למריופול. כאן מועסק מיליה כפועל פשוט מחוץ לעיר. במשך הזמן קשרי ידידות עם יהודי מריופול, שקבלו בזרועות פתוחות את הפליטים ועזרו להם במה שיכלו. פעם, בשבוע לפנות ערב מהעבודה, פגש מיליה ברחובה של העיר חייל אדום צולע. החבר לו מיד, שהחייל הזה לא אחר הוא, כי אם משה רבינוביץ. הוא סיפר למיליה את תלאותיו, כיצר נלחם הוא וחיילים אחרים אתו בידים כמעט ריקות, מול טנקים ומקלעים כבדים של הגרמנים.

באחד הקרבות הללו נפצע משה ונשלח לריפוי במריופול. כעבור ימים אחדים - אמר הוא למיליה - עומדים לשלוח אותו בתורה לחזית. יותר מיליה לא ראה אותו. כנראה, שהוא הותזר לחזית מיר אחרי הפגישה ושם נפל.

והנה יום אחד החרש הדבר, שהביא עמו כליה על הקהילה העתיקה הזאת. הגרמנים הצניחו כוח גדול מהאוויר והכל נלכדו כמלכודת האכזרית. מהיום הראשון שדרכו רגלי הגרמנים בעיר החלו שרד, עינויים, התעללות ורציחות, עד אשר רוכזו יהודי מריופול כולם בקסרקסינים שמחוץ לעיר וחיכו לגורלם.

הנער יאשה, בן ה-12 מחתיל לדבר על לב אביו שימלטו יחד, אבל מיליה ידע שאם הם ייחפסו יירו מיד. הוא לא חيار לעצמו שכן כך ייעשה כן לכולם בעוד מספר ימים. בהסכמת אביו וקרוביהם, גם הם במחנה, מחליט יאשה להמלט לבדו. על יד השער חושכים חיילי המשמר הגרמנים שהוא ילד נוצרי, הורו למראהו הארי, ומגרשים אותו החוצה. כעבור כמה ימים מגיע יאשה, בדרך לא דרך לקו החזית של הגרמנים. הוא חוצה את החזית במקום שהיה מוחזק ע"י בעלי כריחם האיטלקים. כינתיים השחלט הצבא הסובייטי על סביבה זו וחיילים רוסים מוצאים את יאשה ישן בערסת קש. אחרי שנודע לו כי דודו מקיוב פונה לעיר נובורוסייסק שבסיביר - הוא יוצא לשם. בדרך הוא שהה כחודשים ונעשה שותף לכל אותן ההרפתקאות שמצאו את אלפי הילדים שנדרו אז בדרכים בלי הוריהם ובלי כל השגחה אחרת. בנובורוסייסק נודע לו, שדודו ואשתו גויסו לחזית. אך בסרם צאצאם הם סידרו את יאשה כמעט ילדים במקום.

כאשר התארגן צבא אנדרס בבריה"מ, אליו נצטרפו הרבה יהודים בעלי אזרחות פולנית,

מוצא את עצמו יאשה בחוך קבוצת הילדים היהודית הידועה לכולנו בשם "ילדי טהראן", ואחם הוא היביע לארץ ישראל.

- - - - -

עתה נחזור לאביו של יאשה, למיליה ביילוהום במריופול.

בשעה שיאשה, בשימו את נפשו בכפו, זחל על גחוונו בלילות, כדי לחפש פירצה בקו החזית,

הגיע חורם של יהודי מריופול להיירות לחוך הבורות כפי שעשו זאת "האנזאץ גרופן" בעיר

קרמניץ ובאלפי קהילות אחרות באוקראינה, ליטא וביילורוסיה. יומיים אחרי כריתתו של יאשה

מועברים יהודי מריופול מהקסרקסינים לקולחוז "קראסניה זבייזדא", במרחק 12 ק"מ, וכאן

נגשים הקלגסים הנאצים מיד למלארי ההשמדה. בקבוצות של 100 - 150 איש מובאים היהודים

לבורות האנטי-סנקיים ליד גדר הקולחוז ונורים שם.

בהגיע חורו של מיליה הוא מתפרץ מהקבוצה ורץ לעבר הזקיף הגרמני. מיליה בוכה לפניו

ואומר שהוא עצמו נוצרי ורק בגלל אשתו היהודיה הוא נמצא כאן. ואכן הוא נראה היה כך, וגם

שמו סאמואיל ביילוהום העיד על כך. הזקיף הגרמני לא רצה בתחילה להאמין לו וכיבד אותו

במכות נאמנות בקר רובהו. מתחיל ביסורים עמד מיליה בשלו. הזקיף, שלמזלו של מיליה היה

חייל וחיך, ששמר עוד בלבו איזשהו זיק אנושי צווה עליו להשאר על ידו.

קבוצה אחרי קבוצה הגיעה לבור, ולעיני מיליה התרחש מחזה נורא, אחד המחזות הנוראים, שקשה

להעלות על הדעת, בוצע הפשע האיום, שטמנו לא חינוקה גרמניה לעולמי עד.

בספרו את ספורו זה נאבק מיליה עם עצמו קשות. יום לפני כן, כשהעלה לפני ידידיו

בחל-אביב את סיפור תלאותיו הוא לא עצר כוח והתמוטט.

אחרי שהחייל החזיק את מיליה על ידו מספר שעות, הוא ניצל הזדמנות ואמר לו להסתלק מהר.

מיליה החליט להגיע לפולין. שש מאות קילומטרים הוא עשה בדרכים צדדיות. בהיותו כבר

קרוב לגבול הפולני, נודע לו מה מתרחש שם, ואז הוא מחליט להשאר לעבוד בקולחוז האוקראיני

"קאבוסקבה" כאכר בשם ביילוהום.

שלוש שנים עבד מיליה בקולחוז הזה. הוא היה שם דומה בכל ל"גוי", כפי שאנו רואים

אוחו בתמונה כאן ובכל זאת לא סר ממנו כל אותו הזמן הפחד שתושבים בו, כי הוא יהודי.

לאחר שסביבתם נכבשה על ידי הצבא האדום כותב מיליה מכתב לסופר היהודי הסובייטי איליה ארנבורג, בו הוא מתאר מה שראו עיניו בעמדו ליד הבורות. שמור אתו מכתב התשובה החם שהוא קבל מארנבורג. על גורלו של בנו לא היה ידוע אז למיליה כלום.

לאחר זמן נדד מיליה לארצות הברית, חי שם חיי עמל, וכיום הוא פנסיונר, חוטב העיר ניו-ג'רסי.

והבן מגיע אותה שעה לארץ-ישראל. פה הוא עובר שלבים אחדים של קליטת "ילדי סהרן", והם: קבוצ, מוסדות חינוך שונים. לבסוף לוקח אותו בן עירנו קרובו, אברהם לנדסברג אל ביתו בתל-אביב. ולאחר זמן הוא מסדר אותו בעבודה. אז הכרתי גם אני את הנער ועזרתי לו להסתדר במוסך של "המעביר".

כאשר מתחיל בישוב הגיוס לבריגדה היהודית שבצבא הבריטי מאלץ יאשה את לנדסברג לחתום שהוא כבר בן 18 שנים, למרות היותו אז רק בן 16. הוא עובר עם הבריגדה את כל המסע המפואר שלה באירופה עד לנצחון בנות הברית. בהיותו על אדמת גרמניה איננו יודע עוד שאביו חי והוא יוצא לפולין לחפשו וכשאיננו מוצא אותו שם - הוא חוזר לארץ-ישראל. לשוא היו נסיונותיו להגיע שוב לגרמניה שם-- כפי שנודע לו אז - נמצא היה אביו.



והנה הגיעו הימים הגורליים שלפני קום המדינה. יאשה איננו עומד מנגד. הוא מחגיג לשרות הפלמ"ח ולוקח חלק במבצעים הנועזים של פלוגתו. בלווחו שיירה לנגבה הנצורה, עולה רכבו על מוקש ליד חל-נוף, הסנדר שהיה גדוש חמשת מועף באויר, ויאשה וחבריו נהרגים. הגורל שמר עליו בצורה כה מפליאה ומילט אותו מהסכנות הגדולות בהן היה נחון- הפך לו הפעם עורף.

שלושה ימים לפני מותו הספיק יאשה לכתוב לאביו באמריקה: "מי יודע אם עוד נחראה, אני יוצא לפעולות מסוכנות". ואכן לא הראו עוד ...

בנו של בייליה, מישא, בבריגדה העברית.
דער זון פון בעלאהים. מישא, אין דער יידישער בריגאדע

וכך הגיעו לקצם חיי צעיר קרמנצאי, שביזמחו הרבה ובאומץ לבו הצליח להמלט מאוחו קץ מר, שמצא את בני גילו יחד עם כל יהודי עירו.

*

התיה השימה הזאת ציון לזכרו של יאשה ביילוהוס ויידע נא מיליה ביילוהוס בניו-ג'רסי הרחוקה, שאנו שותפים לצערם.

- - - - -

יהושע גולברג

פולנים יוצאי קרמניץ בלונדון כותבים.....

בלונדון קיים מועדון של פולנים יוצאי קרמניץ בשם "ביאסיארה - קרשמיעניעצקה" בראש המועדון עומדת אשתו של מושל המחוז לשעבר בקמניץ /סטרומטא/ הלנה צ'רנוצקה. באחרונה קכלתי ממנה מכתב והיא מבקשת לדעת על גורלם של עזריאל קרמניצקי ושלמה פינגרוס שאתם יחד עבדה הרבה שנים עד פרוץ המלחמה במחלקת הסעד של העיריה ויחד אתם היחה מבקרת לעתים קרובות בכיח החולים היהודי, במושב זקנים וכבית היתומים שנראשו עמדו העסקנים לייבקה רוזנשאל ומוניה קרמניצקה. הם גם רוצים לדעת מי מהחלמידים היהודים שלמדו בזמנו בליצאום - נמצאים כעת בישראל.

היא שלחה לי גם דף מעיחון פולני בו מסופר על פרופ' יוליאן קוזלובסקי שהרבה קרמנצאים עוד זוכרים אותו, כמורה להעמלות בגימנסיה "סמורזינדובה" ובליצאום וגם היה היוזם של בניית שחי המקפצות ל"סקי" בקרמניץ, בשנת 1942 הצניחו אותו הבריטים בוואהלין, שם פעל במחתרת נגד הגרמנים תחת הכינוי "ציחי" - שקט". הגרמנים תפסו אותו ושלחוהו למחנה ריכוז "חלמנו" משם הוא הצליח לברוח לוורשה, השתתף במרד וורשה, בחור מפקד גדוד "מוקוטוב" ובהחקפה על "מילנוב" ביום 18 לאוגוסט 1944 נפל בקרב.

באותו עתון מסופר גם על גדוד הפרשים 12 מקרמניץ 12 Pułk Ułanów Podolskich שלחם בשנת 1939 נגד הפולשים הגרמנים, חלק ניכר מהגדוד הצליח להגיע דרך רומניה לבריטניה ובשנות 1944-45 לחם החלק הזה בצורר הנאצי על אדמה איסליה וקבל את האות הפולני הגבוה "ווירטוסי - מיליטרי" Virtuti - Militari

קכלתי מהגברת צ'רנוצקה ספר בשפה הפולגית עם הקדשה לספריה שלנו, שם הספר "כל המציל נפש אחת - כאילו הציל עולם מלא".

אני מוצא לחובתי לכתוב את השורות האלו לחניכי "ליצאום" לשעבר הנמצאים כעת בישראל: קליגמן, מניה וסוזיה רובין. יצחק קרוסמן מפושטוב, ד"ר פרידה ברנשטיין משוססק, מירה דניושבסקי, ציפה לויתן קגנוביץ, הפרופיסור ד"ר אריה (ליוליק) שנכרג, אברהם ארגמן (בהץ) ד"ר אברהם גוטמן ברמלה, ד"ר מארק כץ בניו-יורק, ורבים אחרים בארץ ובחו"ל.

הם דורשים מאתנו חומר על העיר קרמניץ, אנו שולחים להם החוברות שלנו, אחדים מהם יודעים יידיש וקוראים, אחרים - מסתפקים בתמונות ובמכתבים הפרטיים שלנו.

נתקיים בהם "על נהרות בבל (החמזה) שם ישבנו גם בכינו".....

Meir Har-Zion has become a living legend amongst the youngsters of Israel: the symbol of devotion, resourcefulness and heroism. His father was born in Kremenietz, himself the son of a Zionist family, which had been deeply rooted in Jewish life there.

We have found it worthwhile to print in our journal the following chapter written by our Minister of Defence-Gen. Moshe Dayan, in addition to what we printed about Meir in our last issue (No.4). It seems to us that you, Young Reader, will find in these lines some material worth to be read worth to think of.

- - - If I had to pick a prototype of the Israeli soldier out of all the fighting men I have known, I would pick Meir Har-Zion. Of course, he is not the "typical Israeli soldier." The typical is the of average, while Har-Zion is head and shoulders above them all; this is to say that he is a typical Israeli fighter, except that he does the job better than the rest. Far better. He is a superior scout, a bold charger, a shrewd fighter, stubborn, uncompromising. He is best portrayed not by adding superlatives to his name but by describing his actions, his forays across the border, the raid on Hebron on that snowy day, the capture of the Syrian positions in the Kinneret operation and the Battle of er-Raha'awe—the engagement in which he was seriously wounded.

What is special about Har-Zion is the quality found in some measure in all the members of his generation, the combination of the tough and daring soldier who even relishes battle, and the poetic soul; the red-bereted paratrooper and the farmer deriving satisfaction from his dull, exacting toil. This seeming paradox is actually an expression of identical aspirations, qualities nourished by the same spiritual source. The Har-Zion who lives with his wife and children in an isolated house near the Crusader fortress of Kaukab el-Hawa and finds purpose in breeding cattle is not the Mr. Hyde of some Dr. Jekyll fighting-man. The aspirations and motives which drive him to join the paratroops are the same which make him devote himself to back-breaking toil in the steep ravines of the Jordan Valley.

I assume that not only I, but anybody who has followed one of

Extracts from an article written by General Moshe Dayan
in book "Mission Survival".

THE FIFTH OF JUNE

Meir Har-Zion's operations considers him an outstanding fighter, a model battle leader. But I must confess that in picking him as the Israeli soldier *par excellence*, I have in mind not only his fighting image—tall, brawny, curly lock hanging down on his brow, shy smile covering up tension and fatigue. I vividly recall my first meeting with him, a meeting which had nothing to do with war.

I think it was in 1954. We were touring the Egyptian border near Be'erotayim. Lying around were corpses of some camels that had been shot in an engagement with Bedouins in a recent action. On one of the cadavers, a few hundred meters from us, was perched a large black bird. I wanted to take a shot at it. I knelt and raised my rifle. Before I could take aim, somebody pulled my arm and snapped at me: "What are you doing? That's an eagle!"

I turned around. Before me stood the leader of the patrol squad—Meir Har-Zion. I don't recall whether I was already Chief-of-Staff or still Chief of Operations. In any case, having a rifle pulled from my hands by a corporal was not really the accepted military tradition.

Har-Zion explained to me that only 30 braces of eagles were left in the country, and they had to be preserved from extinction. In the area there were two eagles that nested on a steep cliff, where foxes and wildcats could not get at the young eagles. //

We rode up to the cliff. When we were near, we got out of the command car and stealthily started to make our way to the eagles' rock. But the nesting eagle noticed us and soared into the sky.

A long time has passed since that meeting. If I would now have to find that spot where the eagles were nesting, I wouldn't be able to do so. But one part of that scene has always remained etched in my memory—an eagle soaring up with heavy but graceful wing-beats, spiralling upward, circle and up, circle and up, and Har-Zion leaning on his rifle and following the eagle with his eyes. Not a glance of curiosity, not even a glance of wonderment, but a "professional," scrutinizing glance, seeking to take in every detail, in order to learn from it.

Moshe Dayan: The Fighters' Spirit. Courtesy of Israeli Magazine.

בן עירנו מקים חיל פרשים בצה"ל

באחד מעתוני הארץ קוראים "בימים אלה נפגשו שוב אנשי חטיבת "בבעחי" לחוג את חגיגות שנת העשרים למדינה, ולחיות שוב את הזכרונות מן הימים שחלפו... שוב מדברים על חברים שנפלו ועל אחרים בעלי קרחת ובלוריה שהיו לוחמים וחוללים.



אמיר דרורי - מפקד יחידת הפרשים - במעבר חניו
אפרים דרורי (סוניה פינגרט) רער גרעדער פון צה"ל ריטער אפטיילונג.

וכאשר מדברים נזכרים פחאום ביחידה נשכחת, ב"חיל הפרשים" הישראלי. איך קרה שכולם שכחו דווקא את היחידה הקטנה והאמיצה הזאת?... באותם ימי תש"ה היתה זו יחידה חשובה שהביאה חועלת רבה".

מפקדת ומיסדה של יחידה זאת הוא לא אחר, כי אם בן עירנו סוניה פינגרט, כע אפרים דרורי, בנו של העסקן הידוע בקרמניץ, שלמה פינגרט.

חטיבת "בבעחי" היתה זקוקה ליחידת סיור.

רכב משוריץ לא היה, ולו גם היה, הרי שקשה לנסוע בו בחולות ראשון לציון, ניצנים ואשדוד, ואז הטילו על סוניה להקים את היחידה.

סוניה שירת בעבר כקצין בחיל הפרשים הפולני, שם צבר ניסיון רב, הוא התחיל את המשימה שהוטלה עליו בחיפושים אחרי אנשים וסוסים. בהתחלה חשב לגייס ליחידה שומרים וחקים, אך החבר שהם זקנים מרי, על כך גייס סוניה כל פלמ"חניק שידע לרכב על סוס. בין המבויסים היו גוטרס לשעבר, בני מושבים וקטבוצים, וחוקי יחידות מפורסמות של הצבא הרוסי, הפולני וההונגרי.

בסיס היחידה היה אז במשטרת גדרה. מכאן יצאו הפרשים של צבא-ההגנה לישראל לסיורים בחולות הדרום. בחקופות ההפוגה סידרו הפרשים לאורך קווי החזית והשתחפו במארבים.

הסוסים הגיעו ליחידה אחרי חיפושים רבים. חלקם היו "יוצאי הצבא הבריטי" וחלקם - סוסים של חיל הספר הירדני, שנפלו בידי צה"ל.

לאחר הקרבות צירפו את היתידה לחיל-הספר הישראלי ומאוחר יותר עברה למשטרת ישראל.

בכך הסתיימה, למעשה, פרשת חיל הפרשים של צה"ל תחת פיקורו של בנו של שלמה פינגרוט.

*

בסיימי את השורות האלה ניצב מול עיני רוחי שלמה כחייל צעיר, מוצק וחמיר במדי

הצבא הצארי. אנו ילדי חצר-אלטרמן אהבנו לחיות בקרבתו כשבא לעתים לתופשות.

שנים לאחר זה הייתי נפגש איתו כעסקן רב פעלים בכמה שטחים בחיי הציבור בעירנו. הוא

היה משמש שנים רבות כסגן ראש העיר יחד עם עזריאל קרמנצקי. לא פעם יצא לנו, לבני הנוער הציוני, להתוכח איתו על נושאים של ציונות וארץ ישראל. בכל ויכוח כזה היה חמיד מאוד קורקסי וטולרנטי, אולם הוא עמד על דעתו בעקשנות רבה, דעת ה"בונד", אליו היה שייך.

מה רב היא הנחת, ומה רב הוא האושר, ששלמה היה מוצא כאן לו שמר עליו הגורל והיה דורך על אדמת ארץ-ישראל ונפגש כאן עם בנו, והוא איש חיל הפרשים של צה"ל. הפעם היה מסתיים החיקוי שביוכחינו.

- - - - -

לקראת כינוס בין-ארצי של יוצאי קרמניץ

בחוברת ד' פורסמה ההצעה לערוך באוגוסט 1969 כנס בין ארצי של יוצאי קרמניץ. ההצעה הופנתה אל הארגונים של אנשי קרמניץ בארגנטינה, ארצות הברית וקנדה, ועוררה בתוכם הדים חמים, ביחוד בארגון הגדול ביותר שכחול"ל הוא הלאנדסמאנשאפט של יוצאי קרמניץ בארגנטינה. ההצעה נדונה שם בשיבות ההנהלה, יחסם הוא חיובי, אפילו נלהב, אך לתאריך האמור לא יוכל הדבר להתבצע, לפי דעתם המועד המתאים לכך הוא אביב 1970. בימי חגיגות העצמאות. ענינו להם שגם לנו נראה תאריך זה כמתקבל על הדעת.

והרי חרגנו הידיעה שפורסמה על כך בעתון "די פרעסע" מיום 3.6.69.

בארגון יוצאי קרמניץ והסביבה. הצעתו של בן-עירנו מרדכי אוח-יקר, בדבר כינוס בין-ארצי של יוצאי קרמניץ שייערך בישראל, - עוררה עניין רב בין בני עירנו שבארגנטינה. בחוברת האחרונה (ד') של "קול יוצאי קרמניץ" מוסברת הצעה זו בהרחבה. הנהלת הארגון שלנו החליטה לקיים פגישה של כל יוצאי קרמניץ וסביבתה ביום 8 ביולי 1969, לפגישה זו חובא לדיון נרחב הצעה לבחור ועדה מיוחדת שחטפל בהכנות הדרושות להגשמת הרעיון, מתוך מבט עם בני עירנו בישראל.

עד כאן ההודעה בעתון. ובמכתבו מיום 4 ביוני 1969 מספר לנו על כך ביתר הרחבה חברנו מרדכי כץ, המזכיר הדינמי של הארגון והרוח החיה שלו. בפגישה הנ"ל מחכוונים בעיקר לכרר "מי ומי ההולכים", כמה אנשים מוכנים לנסוע מארגנטינה לכינוס ומי הם. (האומדן הראשון הוא שמספרם יגיע ל-20 - 30). לפי דעתו של החבר כץ יש לקיים את הכינוס גם אם אנשי קרמניץ ממדינות אחרות לא ייענו. אך אז הוא יכונה: 'כינוס יוצאי קרמניץ שבישראל ובארגנטינה'.

לפי דעתנו מוקדם עדיין לצמצם את הכינוס לשתי מדינות בלבד, יש להניח שגם מארצות הברית ומקנדה ישתתפו בכינוס, אם כי לפי שעה לא נגשו שם להכנות מעשיות. אנו מקווים שהדוגמה הערה של חברינו שבארגנטינה תשפיע גם עליהם, עכ"פ נמשיך לעמוד אתם בקשר בעניין זה.

ועוד; להצלחת הכינוס חשוב הדבר שבני עירנו בישראל יארחו בבניהם את באי הכינוס, הן לשם קירוב הלבבות, יצירת אוירה אינטימית והדרכת בהליכות הארץ, והן לשם חסכון בהוצאות. הועד פנה כבר לכמה חברים והרגשתנו היא שכולם ייענו.

עם קבלת הידיעה על חוצאות הפגישה של 8 ביולי, - ייכנס העניין גם בישראל ל"הילוך גבוה", יאורגן גם כאן גוף מיוחד למטרה זו שייגש מיד להכנות, ברוח ההצעה שפורסמה בחוברת ד' של ק. י. ק.

א. גאסטרליאר

התאגדות עולמית של בני עיר

(הודפס ב"מארגן פרייהייט", ניו יורק, 24 במרס 1969)

כימים אלה הגיעה אלינו החוברת הרביעית (מדצמבר 1968) מכתב עת, שהוא מיוחד במינו, "קול יוצאי בישראל ובתפוצות". זהו כתב-עת עם הרבה יחרונוח, כבר בזה שהוא משמש כעין גשר בין ארצי לכל יוצאי קרמניץ, הוא כובש את תשומת לבנו. אבל לא פחות ראוי הוא לאזהרה על חכנו הרכ גווי ורחב הממדים. הפנורמה האנושית שלהם, שמקורה בקרמניץ נמשכת ומגיעה עד ניו-יורק, בואנוס-אירס ומקומות אחרים בעולם. ועל זה יובאו על הברכה היוזמים של המפעל הזה.

מרגש ממש הוא מכתבו של יהודי בקרמניץ ישראל מנדל לאחד מפעילי ה"לנדסמנשאפט" בניו-יורק י. וואקמאן. בקרמניץ הוקמה אנדרסה ליהודים שנרצחו בידי הנאצים. במכתבו מ-10 לספטמבר 1968 כותב ישראל מנדל: "את המצבה תקנתי, בניתי גדר סביבה ונסעתי עצים. המצבות ב"בית הקברות הישן" הן במצב חקין. מי יתן והשלוש ישרור בעולם כולו! ד"ש לכל הקרמנצאים. תודתנו על העזרה להקמת המצבה והגדר".

ישראל מנדל צירף למכתבו תמונה של המצבה, שהודפסה בחוברת ד'.

- - - - -

בחוברת שני מאמרים חשובים ביותר מאת מנוס גולדנברג: "עם הגרמנים בקרמניץ לאחר ההשמדה" ו"לו כולם היו כמוהם". במאמר השני מתוארים מעשי הזוועה של הנאצים ועוזריהם בקרמניץ ויחסם העוין של רוב התושבים לשכניהם היהודים - שמחתם לאיד .

אבל מחוץ הזכרונות של שנות האימה בוקעים ביתר שאת האורות מאופל של יחידי הסגולה בין האוקראינים והפולנים, שעל אף הסכנה שנשקפה לחייהם ולמשפחותיהם לא נרתעו, ונרתמו לעזרה ולפעולה הצלה במיטב יכולתם .

- - - - -

יהודי קרמניץ, עיר נודעת בוואלין זכו לצרוף משך דורות "יחוס" נעלה .

שם חי ויצר יצחק בער לעווינזאן(ריב"ל), ה"מנדלסון של יהודי אוקראינה". גם בשדה המוסיקה חלקם לא מבוסל. איזק שטרן הכנר המפורסם הוא מיוצאי קרמניץ. גם יעקב שייפער הבלתי נשכח. המנצחים לאו קאפף ואשר מנוסוביץ הם מקרמניץ .

בקיצור: כתב-העת "קול יוצאי קרמניץ" הוא חוליה חשובה בשרשרת הזהב של עיר זו.

* * *

*

סכומים שנתקבלו מחוץ - לארץ

בחבורה ב' פרסמנו רשימה של סכומים שנתקבלו מחוץ-לארץ. מאת הארגונים של יוצאי קרמניץ וכן מחברים כוודדים. להלן נחתת רשימה של הסכומים שנתקבלו לאחר זה, כשהם מסויינים לפי היעד.

עבור חבורה "קול יוצאי קרמניץ"

\$ 20.-	ארגון קרמניץ בניו-יורק, ע"י מר רפפורט	7.68
\$ 25.-	ד"ר זאב חסיד, ברקלי, ארה"ב	11.68
\$ 20.-	ארגון קרמניץ בניו-יורק, ע"י מר רפפורט	12.68
\$ 58.25	ארגון קרמניץ בארגנטינה, ע"י מר כץ	1.69
\$ 50.-	הולדה שוורצפלד, ניו-יורק	4.69
\$ 25.-	ד"ר מארק כץ	4.69
\$ 20.-	ארגון קרמניץ בניו-יורק, ע"י מר רפפורט	4.69
\$ 50.-	אהרון ג' לראנט, איטליה	4.69
\$ 20.-	סימון כץ, בלגיה	4.69
\$ 10.-	רפפורט זייד, ניו-יורק	5.69
\$ 30.-	הודיה שטאצקי, ארה"ב	5.69
\$ 25.-	בנימין ברשפ, ניו-יורק	5.69
\$ 60.-	ארגון קרמניץ בארגנטינה, ע"י מר כץ	7.69
\$ 413.-		

לרכישת ספרים לספריה ריב"ל מאת AMS בניו-יורק

\$ 50.-	יצחק ווקמן, ניו-יורק	6.69
\$ 25.-	נורמן דסר, ניו-יורק	6.69
\$ 25.-	זאב שניידר, דטרויט ארה"ב	6.69
\$ 20.-	בנימין ברשפ, ניו-יורק	6.69
\$ 10.-	חורמים אחרים	6.69
\$ 130.-		

למסרות מוגדרות אחרות

\$ 120.-	יצחק ווקמן, ניו-יורק, לצרכי סעד	3.69
\$ 120.-		

לטובת מפעל הזכרון

\$ 25.-	שמעון דסר, ניו-יורק	3.69
\$ 30.-	שמואל בייליהוס, ארה"ב	3.69
\$ 80.-	בנימין ברשפ, ניו-יורק	5.69
\$ 25.-		

\$ 743.- סה"כ

בלירות ישראליות

40.-	בלה ברנשטיין-קודלש, ארגנטינה, לזיכרון מפעל הזכרון	1.69
------	---	------

סלובה הלפרן - כהן ז"ל

היריעה על מותה של סלובה, בתם של יוסל-יואל'ס ובריינדל הלפרן, הכחה אותנו כחדמה.

לא לעחים קרובות היתה סלובה באה לפגישותינו. רחוק היה כיחה מחל-אביב, וחפקידיה המרובים במשקה, מעניח, לא השאירו לה מקום בשביל זה. בכל זאת חזק מאוד היה הקשר שלה אלינו, רוויי רגשות חמים, במכתביה שכתבה לנו בהזדמנויות שונות, שאבנו עידוד רב.

פגישתנו האחרונה אחת התקיימה לפני שנה בדיוק, כשקבלנו בספריית ריב"ל את פני שאר בשרה, דויד רפופרס מניו-יורק ומקס דסר עם משפחתו מקנדה. עין המצלמה הנציחה אותה אז ברגע של עצב רב. משהו מראיית הנולד משחק בעיניה.

אולם בשעת הפגישה היחה עליזה ושופעת שמחת נעורים, כפי שזה קורה לכל אחר מאתנו, בהזדמנות בחברה בני עירנו, מקום שם זכרונות העבר שוטפים אותו בסערה.

שכנים היינו בקרמניץ למשפחת הלפרן, אביה היה מתפלל בבית הכנסת של החסידים יחד עם אבי. היתה לי לכן ההזדמנות להכיר טוב את המשפחה הזאת, בהיות סלובה עדיין קטנה.

היתה זאת משפחת עמלים שלא ידעה ליאות, במרצת הרכ ובחושם המסחרי עלה בידיהם להגיע לנכסים ולמעמד בחברה.

סלובה סיימה בהצטיינות את בית-הספר התיכון ומיד לאחר זה יצאה לנקודת הכשרה של "חשומר הצעיר" בפולין.

מונחת לפני חוברת, שהוציא הקבוץ שלה, מעניח, ליום השלושים לפטירה, מה רבה אהבת כולם אליה! מה רבו הכבוד וההערצה שהם רכשו לה!

מדברי חברים רבים רואים אנו שסלובה הייתה מחוננת באותו המרץ, באותה היוזמה, שהיו מחוננים בה הוריה. אבל היא כוונה אותם לאפיק שונה לגמרי. היא מטרה אותם לחברה השחופית, והחברה ידעה להעריך זאת נכונה.

באחת מהרשימות של אותה חוברת מצוטטים דבריה הבאים של סלובה: "הם אנשים יקרים, דומים לאוחו סיפוס היהודי העממי והעסיסי מעירתי קרמניץ. קשרי נפש עמוקים מקשרים אותי ליהודים ההם... אהבתי את עירי, הרים ויערות סביב לה..."

נוגעים ללב וכה הולמים את אישיותה של סלובה הס דבריהם של חבריה השוחים בנכר:
"בעלותכם לקבר ופרחים בידיכם, אנא קיטפו פרח אחד נוסף, רקפת צנועה הנצמדת גם כן בסלעים
מכה שורשים וחייה קבוצתייה, שימו את אותו הפרח בלשמונו על קברה הרענן של סלובה, זכרונה
לברכה", אנו הקרמנצאים מצטרפים בכל לבנו לבקשה הזאת .

סלובה השאירה אחריה את בעלה משה, חברה המסור וידיד נעוריה, את בתה חנה ואחות
בחיפה .

- - - - -

ס ס י ס ס

הגבייה עבור "קול יוצאי קרמניץ": המקור היחידי לכסוי ההוצאה של חוברות "קול יוצאי
"קרמניץ" הם החשלומים של בני עירנו, בארץ ובחוץ לארץ, המקבלים את החוברות, והנה החשלומים
מחולל מחקבלים כסדרם, ולפעמים בסכומים העולים על דמי החחימה שנכעו. ואילו בארץ יש חברים
לא מעטים שאינם מקפידים להעביר את הסכום הקטן עבור החוברות .

לשם זירוז הגבייה שלחנו ביום 11.5.69 מכתב אל כל חברינו שבארץ וביקשנו שכל אחד ישלם
את המגיע עבור החוברות, כדי להבטיח את המשך הופעתו של הבטאון. על בקשה זו אנו חוזרים גם
עתה, מחוץ תקווה שהחברים ייענו .

מילגה עם שם אפרים שניידר

חברנו זאב (וועלוול) שניידר מדטרויס קצב סכום כסף לשם מתן מילגה מדי שנה על שם אביו
אפרים שניידר ז"ל, עבור מחקר שייכתב ע"י חלמיד חסמינר או חלמיד האוניברסיטה בח"א על נושא
המתייחס לספרות ההשכלה. מבין העבודות שהוגשו לשנת תשכ"ט זכתה במילגה העבודה של הגברת מירי
יערי-ברוך, מהאוניברסיטה של חל-אביב, על הנושא: "ריב"ל ופעולתו למען החינוך היהודי ברוסיה".
החלטה על כך נחקבלה ביום 26.6.69 ע"י חבר השופטים בהרכב דלקמן:

- 1) ד"ר יהודה פרידלנדר - מרצה לספרות באוניברסיטה בר-אילן.
- 2) אליעזר חיבון - מורה לחנ"ך ולהיסטוריה בסמינר הקיבוצים .
- 3) מנוס גולדנברג - מנהל בית ספר לשעבר, וכיום מספל בחינוך למבוגרים .
- 4) יצחק רובל - מזכיר החבר .

סכום המילגה הוא - 300 ל"י שיימסר בשקס פומבי בהתחלת שנת הלטודים תש"ל .

מילגה דומה תינתן כאמור מדי שנה וכבר נעשות עתה הכנות להכרזת הנושא והפרטים לשנת תש"ל .

- - - - -

ביום הזכרות לשואה ולגבורה, כ"ז ניסן תשכ"ט. ההתייחדות עם קדושי עירנו ביום זה, בספריה ע"ש ריב"ל, הפכה כבר למסורת נאה לנו ולסמינר הקיבוצים שאימץ את זכר קהילת קרמניץ .

גם השנה, כבשנים שקדמו לה, באו כיתות הסמינר, זו אחר זו בשעות הבוקר, לאולם הספריה ובמעמד רב רושם הקשיבו לדברי החכמים אות-יקר (אוסיקר) ומנוס גולדנברג. סופר לחלמידים על חיי בני עירנו בשרם חורבן ועל השקדח הקהילה על ידי הנאצים .

למעמד זה הוזמנו גם אחדים מבני עירנו וחוויהם העמוקה הובעה לפנינו בדבריהם בהום הסקס. "אילו רק לשם זה הוקם מפעל הזכרון, - כדאים היו כל המאמצים שהושקעו בו" - אמר בהתרגשות אחד מהשתתפים .

ואכן, ברגעים האלה זוכה זכר קהילתנו הקדושה לכבוד שהיא ראויה לו .

- - - - -

באוחו יום נערכה בירושלים ע"י "יד ושם" עצרה גדולה ב"בנייני האומה" בהשתתפות נשיא המדינה, ראש הממשלה, שרים, הסגל הדיפלומטי ונציגים רבים מארגוני הקהילות שהושמדו ע"י הנאצים. בעצרה נשאו דבריהם הגברת גולדה מאיר וחבר הכנסת גדעון האוזנר, מי שהיה הקטיגור במשפט אייכמן וכיום הוא עומד בראש מפעל ההנצחה של הקהילות ע"י בחי הספר בישראל. מטעם יוצאי קרמניץ השתתפו בעצרה זו חברינו יהושע גולדברג וזאב שומסקי. בשיחה בין מר האוזנר והח"כ גולברג שלנו בחום העצרת, התעניין מר האוזנר לדעת אם גם השנה נערכה בשביל חלמידים סמינר הקיבוצים הרצאה לזכר קהילת קרמניץ ומי השתתף בה. מר האוזנר ביקר בספריית ריב"ל לפני שנתיים, הירצה בפני החלמידים, והוא מעריך מאד את מפעל הזכרון שלנו, שהנהו - לדעתו - מקורי מאוד, מיוחד במינו .

- - - - -

לחברנו יצחק רוכל להיוולד נכדו השני סער-ירוחם באילח. בן לעידו ושרה.

לחברנו מנוס גולדנברג ורעייתו חנה, להיוולד נכדם החמישי רועי בבית שאן, בן לעודדה וראובן עמיאל.

לחברנו יוסף אביר (רוכל) ורעייתו ימימה שטרנוביץ, להיוולד נכדתם הרביעית רות בת לרמה ודוד זוסא.

לחברה יהודית שטרן, חיפה, לנשואי הבן שבח.

לחברה בלה זייגר - ברייטשטיין ובעלה הניג, לנשואי בחס רנה, ולהוולד הנכדה בקיבוץ יגור.

לחברנו מאיר זייגר ורעייתו חיה, חיפה, לנשואי בנס גיורא.

לחברנו יוסף סטוליאק ורעייתו, חיפה, לנשואי בנס שלום.

לחברה שרה וינשטיין - שטיינברג ובעלה משה, בקיבוץ יד מרדכי, לנשואי בנס שמואל.

לחברה צירל גינצבורג - שטיינברג ובעלה, חיפה, לנשואי בחס נילי.

לחברה רחל גוסמן ובעלה בני מרשק, בקיבוץ גבעת השלושה, לנשואי בנס יואל.

לחברינו אברהם ועטיה חסיד, מושב חרות, להיוולד נכדם הדר בת לנחמיה ול.....

*

יעמדו כולם על הברכה ותרבינה השמחות בקהלנו.

- - - - -

תנחומים

למשפחת קוצ'ר הענפה, לפטירת אם המשפחה, גברת קריינה קוצ'ר, בשיבה טובה.

למשפחת כהן ולקיבוץ מענית, עם מוחה של סלובה הלפרין-כהן (ראו: רשימה נפרדת ושייר

המוקדש לזכרה).

למשפחות שורצפל, קאופמן, פולטורק ושפיר בארץ, בארגנטינה ובארה"ב על מותו הטרגי

של נחמן (מוסיק) רויט, בפריז, בדרכו חזרה מישראל לארגנטינה. ועל מוחה של חיה קורה פולטור

רויט בניו-יורק.

למשפחות קסלר בניו-יורק וליטבק בחל-אכיב, על מוחו ללא עת של הבעל, הבן והחזן

ישעיהו צ'ארלי קסלר, ניו-יורק.

למשפחות קרייזלמן ולנחום גרינברג - על מוחו של אריה (ליובה) קרייזלמן.

ינוחמו עם שאר אבלי ציון וירושלים, ולא נוסף לראכה עוד.



חנויות הזפת בשוק הישן, בקרמניץ.

סמאלע קלייטן אויפן אלטן מארך אין קרעמעניץ.

וואס דערציילט אונז די העפט ?

דער אנטייל פון אונזערע לאנדסלייט פון אויסלאנד

אין העפט איז דאס מאל פיל גרעסער, אונזער חבר דוד ראפאפארט, דער סקערעטאר פון ניו-יארקער סאסייטי, ווידמעט א ליד אין יידיש דעם אנדענק פון סלובה האלפערין-כהן, ז"ל, פון קבוץ 'מעניח'. מוליה בעלאהוס דערציילט זיינע איבערלעבונגען אין דער צייט פון שואה און ווי זיין איינציקער זון איז געפאלן אין מלחמת השחרור, איבערגעגעבן דורך מנוס גאלדענשטיב ("כהפוכות הגורל" - "פארשידן זענען די וועגן פון גורל"). אויך ווערט אין דעם העפט געדרוקט איין אפהאנדלונג פון דער צייטונג "מארגן פרייהייט" אין ניו-יארק, און צום סוף - אויסצוג פון מרדכי כץ'ס בריוו, ארגענטינא, וועגן די דארטיגע פארברייטונגען צום אלזעלמליכן באגעעניש פון יוצאי קרעמעניץ. אין צוקונפטיגן העפט וועט געדרוקט ווערן דאס ארטיקל פון דוד ראפאפארט "קרעמעניצער לאנדסלייט אין ניו-יארק".

סאל אביך ויגדר, זקניך ויאמרו לך

אונזער וועטערן לאנדסמאן, יוסף פאק, פון ראשון-לציון זעצט פאר זיינע אינטערעסאנטע זכרונות וועגן לעבנס-שטייגער אין קרעמעניץ אין דער פארגאנגענהייט און וועגן פערזאנען, וואס זענען געווען סעטיק אין יענער צייט (איבערגעגעבן דורך מנוס גאלדענשטיב).

קרעמעניצער אין קאמף פאר ישראל

דא געבן מיר דאס מאל די געשיכטע וועגן גרינדן פון רייסער מיליטער דורך אפרים דרורי (שוניה פינגערס) דער זון פון באוואוסטן קרעמעניצער עסקן שלמה פינגערס, ז"ל. מיר ברענגען אויך אין ענגליש די ווערטער פון פארטיידיגונגס מיניסטער, משה דיין, וועגן מאיר הר - ציון - אן אויסצוג פון זיין ארטיקל אין בוך Mission Survival. דאס איז א המשך פון דער רשימה וועגן מאיר הר-ציון אין נומער 4.

צום צענטן יארצייט פון ריבה בערנשטיין ז"ל, די גרינדער פון אונזער לאנדסמאנשאפט.

וועגן איר דערציילט רחל נדיר (קוקה אטיקער) אין עברית און אין יידיש. דעם לעבנס-וועג פון סלובה האלפערן באשרייבט מנוס גאלדענשטיב.

פארשידענע -

ענטהאלט א רייע ידיעות-און דאס מאל-אויך ברכות אין מזל-טוב וואונטשן צו חתונות אין געבורט פון אייניקלאך. עס ווערט אויך אויסגעדרוקט מיטגעפיל די משפחות פון חברים, וואס זייערע אייגענע זענען נפטר געווארן.

אונזער חבר שמואל (מיליק) מייטעלמאן ביט א רשימה פון בעלדער פון אויסלאנד, אלס פארטזעצונג פון דער ליסטע אין העפט נומער 3.

און ענדליך

"קול יוצאי קרמניץ" ווערט אויפגענומען מיט צופרידענהייט דורך די לעזער דאך מוזן מיר באטאנען מיט צער, דאס אויף אונזערע ווענדונגען צו באצאלן אין דער צייט די 2 פונט פארן העפט. רופן זיך גישט אלע חברים חפ. מיר ווענדן זיך דארום מיט א ביטע די חברים זאלן פינקטליך איבערפירן דעם אפצאל פאר דער העפט און דעם חוב פאר די פאריקע. דעם אפצאל קען מען איבערשיקן דורך יעדער באנק אויפן חשכון פון ארגון יוצאי קרמניץ 52273 אין סניף המרכזי של כנס הפועלים בתל-אביב, אדער דורך א שטעק אויפן אדרעס: "ארגון יוצאי קרמניץ", רחוב זכרון יעקב 8, תל-אביב.

דערמיט פארענדיגן מיר און וואונשן אלע חברים, אז די העפט זאל זיי אויף א ווילע אומקערן צו דער היימישער טאסע-מאמע אטמאספער פון דער אלטער היים.

די רעדאקציע

- - - - -

די העפט שיקן מיר צוזאמען מיט דער איינלאדונג צו דער יערליכער אזכרה, וועלכע וועט פארקומען דאנערשטיק, א' דר"ח אלול, דעם 14 אויגוסט 1969.

- - - - -

ביים שליסן פון הייפט האבן מיר געקריגן די טרויעריקע ידיעה אז אונזער ועטעראן, דוד רובין ז"ל, איז נפטר געווארן אין כפר חסידים דעם 9 טן יולי 1969, אין עלטער פון 87 יאר. וועגן זיין פערזענליכקייט - אין צוקונפטיגן העפט.

מיר דריקן אויס אונזער סימן מיטגעפיל זיין פאמיליע.

אונזער ריבע

(צום צען יעריקן יארצייט)

עס ביזן זיך אויס כלל-סוער, געזעלשאפטליך אנערקענטע מענטשן וועלכע צייכנען זיך אויס ביים לעבן דורך זייערע טאטן און שאפונגס קראפט, אבער באר ווייניגע בלייבן אין זכרון אדאנק זייערע פערזענליכע מעלות און זיטן.

ריבה בערנשטיין איז איינע פון די ווייניגע. איר לעבנסוועג איז א מין סינסעזע פון איר בארוף אלס קראנקן שוועסטער און איר געזעלשאפטליכע ארבייט.

אלס שוועסטער באגלייט זי און העלפט פאסאזשירן אויף די שיפן פון א האלענדישער געזעלשאפט

צווישן די יארן 38-1935, קורץ פארן אויסברוך פון דער צווייטער וועלט מלחמה, באגלייט זי די שיף "פאלאניא", וועלכע קורטירט צווישן קאנסטאנצע און חיפה. דאס זענען עולות און חלוצים קיין ארץ-ישראל. 52 מאל מאכט זי דורך דעם וועג און מילפארביק זענען אירע איבערלעבונגען און איינדרוקן. זי שטייט אין ענגע פארבינדונגען מיט דער "סוכנות" ווען די מלחמה ברעכט אויס בלייבט זי אבגעריסן אין ווארשע און ווידער זינקט זי מיטן גאנצן אימפעס אין איר ארבייט אלס שוועסטער ביי יענע שרעקליכע באדינגונגען, בא די נאציס

גאנץ אנערווארשעט, באקומט זי צוזאמען מיט אלע אנדערע כלל סוער א סערטיפיקאט צו עולה זיין. איר פרייד האט קיין ברעניץ. זי לאזט זיך אין וועג און אנקומענדיג פאנגט זי אן אויפסניי מיט איר בארוף. נאך אייניגע וואכן איז די קליניקעס פון קופת-חולים אין עפולה, סברה, כפר יהושוע, אין די קבוצות פון עמק הירדן, - קומט זי אן אין יפער, פארט ווידער צום ים, א מאדנער גובל.

נישט קוקענדיג אויף איר שווערע, אנשטרענגענדע ארבייט, געפינט זי צייט און מוט צו אנדערע ענינים. איר גאנצע איניציאטיוו ווארמהאויזיקייט און נאטירליכע פשוטקייט ווייזט זי דער קרעמעניצער לאנדסמאנשאפט. אזוי ארום, מיט דער צייט פערוואנדלט זי זיך אין א ארגאנישער טייל פון דער מענטשליכער פאנאראמע פון אונזער קהילה אין ישראל. איר וואוינונג אפן העכסטן שטאק פון א הייז אף יהושע בן-נון גאס ווערט פארוואנדלט אין א היים פאר די וויחיקים, ווי אויך פאר ניי אנקומענדע קרעמעניצער.

עפעס ספעציפישעס, ווייט פון רוטיק, אריגינעל און אייגנארטיג, האט דארט ארויסגעקוקט פון יעדן ווינקל. פון אירע פילע אויספלוגן און וואנדערן איבער דער וועלט, האט זי עפעס מיטגעבראכט און מיט ספעציעלן חן און טעם, פארשאפן א ווארם צוציענדעס ווינקל.

פון צייט צו צייט פלעגט זי איינארנען ביי איר אין הויז אווענטן פאר די קרעמעניצער. אלע זענען געווען אירע קינדער. מיט יעדן זיך אינטערעסירט, געוואוסט אלע איינצעלהייטן, און נישט סתם אזוי, נאר סאקע גענומען אנטייל אין שמחות, ווי אויך נאענט געווען און טריי אין שווערע מאמענטן. ווער קען פארגעסן יענע אווענטן אין איר ליכטיגן יום-טובדיגן צימער, מיט די געדעקטע טישן און, דער עיקר, איר לויכטענדן שמייכל פאר יעדן קומענדן. זי איז אין צענטער און איינציטיג - אין דער זייט, אזו ווי א סרייע מוטער, וועלכע איז פאראינטערעסירט אירע קינדער זאלן זיך אויסצייכנען, יעדער אין זיינע פעאיקייטן: ווער מיט געזאנג, ווער מיט א דעקלאמאציע, אדער מיט א הומאריסטישע ערציילונג. און ביים שיידן זיך איר פראגע: "נו איז וויאזוי, צופרידן?"

זי האט נישט פארגעסן אפילו אויף א וויילע דעם עיקר - "קרעמניץ" ווי עס איז אריינגעשמוגלט א פאר עפעס אויסצופירן, איינארדנען. זי האט פארמאגט א באזונדערע פעאיקייט צוצוציען און אנשטעקן מיטן ווילן צו טעטיקייט און הילף. און ווער איז בכוח געווען זיך גענשטעלן און נישט איינשפאנען זיך צו הילף? נישט איינמאל פלעגט מען שטוינען און באוואונדערן איר ענערגיע און ארבייטספעאיקייט: אין פרימארגנס, נאך פאר דער ארבייט, אדער שפעט אין אונט, גלייך פון "מרפאה" פלעגט זי פלוצלונג זיך באווייזן מיט א אידעע, א שליחות לטובת דעם "ענין". "פערשטייט דאך קינדעלע, מע מוז, ווער נאך וועט דאס מאכן ווי דו" און דאן, באט, ווער וואלט געוואגט נישט אנצונעמען און ניס מסכים זיין, אפילו נאר צוליב איר, זי צופרידנסטעלן.

און פלוצלינג איז זי קראנק געווארן און דורכגמאכט אן אפעראציע. זי האט זיך נאמיסט מיט אלע קרעפטן נישט אונטערגעבן זיך, בארויקט אלעמען, און נאך א קורצער צייט איז זי געזונד געווארן. און דאן - ווידער צו דער ארבייט מיט א דאפלטער עיערגיץ, אזוי ווי זי וואלט וועלן אריינבאפן אין וואס מער באווייזן.

אבער ווען זי איז צום צווייטן מאל אריין אין שפיטאל האט די קראנקייט איר באהערשט. אויך דאס מאל האט איר האלטן זיך געגרעניצט ממש מיט גבורה. מיט איבערמענשליכע כוחות. יעדן, ווער נאר ס'האט איר באזוכט, באמערקט און אינטערעסירט זיך, געפרעגט און געבעטן: "אט פארגעסט נישט די אזכרוח, פארגעסט נישט דעם זכר קרעמניץ". דאס איז געווען איר צוואה.

און עס איז ווירקליך נישט צום פארגעסן. אויך דין ריבה האבן מיר נישט פארגעסן און
עפעס פון דין גייסט האט אויך אנגעשטעקט דיינע נאהנסע.

קוקה אטיקער (נדיר)

פ. גאלדענבערג

פארשידן זענען די וועגן פון גורל

עלעגאנט געקליידעט, לויט דעם אויסזען - פיל יונגער ווי זיינע זיבציג יאר, וועלכע
ער טראגט אויף זיינע ברייטליכע פלייצעס, נעמט אונז מוליה בעלאהוס אויף אויפן שוועל פון
אונזער לאנדסמאן לאנדעסבערגס דירה אין תל - אביב.

די לעבען געבליבענע קרעמעניצער געדענקען גוט דעם יונגן בעלאהוס פון דער זייף פאהריק.
וועלכער איז מיט זיינע עלטערן אראפגעקומען צו אונז צוזאמען מיט די אנדערע "בעזשענצעס" פון
דער סאוועטישער אוקראינע.

יעצט איז ער דא אויף זיין פינפטן באזוך אים ישראל, וואוהין ער קומט אלעמאל פון
אמעריקע, ויך אויסשטרעקן אויפן קבר פון זיין אינציגן זון, וועלכער איז געפאלן אין דער
באפרייאונגס קריג, אין 1948.

מוליה בעלאהוס האט פארלאזט קרעמעניץ אין יאר 1939, ווען די סאוועטן האבן אקופירט
אונזער געגנד. ער איז אריבער קיין טארנאפאל, וואו ער האט געארבעט אלס באאמטער.

ווען די דייטשע הארדעס האבן זיך אריינגעריסן קיין רוסלאנד, אנטלויפט מוליה צוזאמען
מיט זיין 12 יעריקן זון, יאשא, קיין קיעוו, צו זיין עלטערן ברודער. פון דארט אנטלויפן זיי
ביידע קיין מאריאפול. אין מאריאפול ארבעט ער זעקס וואכן בא פיזישער ארבייט אונטער דער שטאט.
אין איינעם א פארנאכט, ביינענדיג א מידער פון דער ארבייט דורך דער הויפט גאס פון שטאט,
דערקענט ער אין א הינקענדיקן רויסארמייער מישא ראבינאביץ. דער לעצטער דערציילט אים, ווי ער
האט מיט זיין אפטיילונג, וועלכע האט אפילו נישט געהאט גענוג ביקסן פאר יעדן זעלנער, געקעמפט
געגען די נאציס. אין איינעם פון די שלאכטן איז ער פארוואונדעט געווארן. יעצט האלטמען אים
שוין ווידער צו שיקן אפן פראנט.

און מער טאקי האט מוליה מישאן נישט געזען, מישא איז ווייזט אויס אויף צומארגנס
אפגעפארן אויפן פראנט, וואו ער איז אומגעקומען.

א פאראשוטיסטן דעמאנט פון רי דייטשן אין מאריאפול מאכט אן ענדע צו דעם ביז
דאמאלטריגן לעבענס גאנג אין שטאט, ברענגט יסורי גיהנום אויף די יידן דארט און צום סוף
זייער דערמארדונג.

נאך 8 טעג פון איינצעלנע רציחות, פייג און דערנידערונגען ווערן אלע יידן פון מארי-
אפול צונויפגעטריבן צוזאמען, אום כלומרשט געשיקט צו ווערן אויף ארבייט. מוליה מיטן זון
זענען אויך צווישן זיי.

אין פארלויף פון צוויי טעג האט מען די מאריאפאלער יידן אין א צאל פון 10,000
געהאלטן אין א שרעקליכער, ניט צום באשרייבן, ענטשאפט אין געוועזענע קאזארמען אן ברויט
און אן וואסער. אייביגע קינדער פון קריסטליכע שכנים האבן באוויזן זיך דורכגעבענען און
געבראכט עפעס עסן פאר זייערע כאקאנסע. דער 12 יעריקער יאשא האט דורכאויס געפאדערט פון
צוזאמען אנטלויפן דורך די לעכער אין פארקן, מיט וועלכע אט די קינדער האבן זיך באנוצט. מוליה
האט ניט געהאט דעם קלענסטן ספק, אז מ'וועט זיי כאפן און אויפן פלאץ דערשיסן. ער האט ניט
געוואוסט אז אין א פאר טעג ארום וועט מען דאס טאן צו אלעמען דא.

דאס יינגעלע האט זיך געבעטן מ'זאל אים לאזן אנטלויפן אליין. נאך א באראמונג מיט די
מאריאפאלער קרובים אויפן פלאץ דערלויבט אים מוליה דאס טאן.

דער קליינער יאשא, נוצט אויס זיין סלאווישן אויסזען און פארוואס זיך ביים טויער אלס קריסט-
ליך קינד. עס געשייט א נס און מ'לאזט אים דורך.

דרייצן קילאמעטער פון מאריאפול האט זיך געפונען דער באוואוסטער קאלכאז "קראסנאאי
זוויעזא". אהין האט מען אין איינעם א פארנאכט פארטריבן אלע צען טויזנד יידן, או ווי נאר
עס האט גענומען מאגן האבן די דייטשן אנגעפאנגן ארויסנעמען פון צווישן די פארזאמלטע אויף
דעם קאלחאז יידן אין פארטייעס 100 - 150 פרויען, מענער און קינדער, זיי טרייבן צו די נאנטע
אנטיטאנקן גרובענס, וואו מ'האט זיי דערשטאן.

ווען עס איז דערגאנגען צו זיין רייהע, האט זיך מוליה ארויסגעריסן פון דער גרופע
און זיך אלזא געטאן צו א עלטערן זייטש, וועלכער האט געוואכט ניט ווייט פון גרוב. עד האט
גענומען וויינען און שרייען, אז ער איז א קריסט, נאר זיין ווייב איז א יידישע. בעלאהום האט
דאן ווירקליך אויסגעזען ווי א אסחער גוי. אבער דער דייטש האט אים לכתחילה ניט געוואלט
גלויבן און אים גענומען שלאגן מיט דער קאלבע פון דער ביקט. ניט קוקנדיג אויף די שרעקליכע
קלעפ, האט מוליה געהאלטן אין איין יאמערן און טענען אז ער איז א קריסט.

צום סוף האס אים דער דייטש געהייסן בלייבן שטיין לעבן איט, איין פארטיע נאך דער

אנדערער איז צו די גרובן געגראכט דערגאנגן אין פאר מוליה'ס אייגן האט זיך אפגעשפילט די

שרעקליכע חואגערדיע פון מאריאפאלער יידן, אזוי ענליך צו דער קרעמעניצער. דאס בלוסיגע געשפע-

נסט פון אס דעס, וואס ער האט דארט געזען באגלייט אים אלע זיינע יארן. און אויך יעצט, ווען

ער דערציילט דאס מיר, קען ער זיך, קענסטליך, קוים באהערשן. "געכטן", זאגט ער, "ווען כ"האב

מיינע באקאנטע אין חל-אביב דערציילט האב איי נים אויסגעהאלטן אין ביזן צוזאמענגעבראכט.

דער דייטש האט אלעמאל מוליה'ן גייע קלעפ געגעבן, און צום סוף האט ער אים געהייסן

גיין .

פון דארט האט זיך מוליה געלאזט שפאצירן דורך פעלדער און וועלדער, אפגעריסן און

אפגעשליסן אין דער ריכטונג פון פוילן. 600 קילאמער האט ער אזוי ארום דורכגעמאכט, און

ווען ער איז שוין געווען נאנט צום צווייטן, האט ער זיך דערוואיסט, וואס איז פוילן קומט

פאר און ער כאשליסט פארבלייבן ארבייטן אין דעם אוקראינישן קאלחאז "טאבישעוואקא", אלס א

פויער מיטן נאמן כעלאהוב, דריי יאר האט ער דארט געארבייט און אויסגעזען דאס ער ווי אויך

דער בילד, וועלכע מיר ברענגען דא. און דא האט ער די באנצע צייט געלעבט אין חוים שרעק,

אז מאיז אים חושד אלס ייד. ענדליך איז ער באפרייט געווארן דורך דער זיגענערע רויסער ארמיי.

ער האט באלד נאכדעם באשריבן, וואס ער האט מיט זיינע אייגן געזען און דאס איבערגעשיקט איילא

ערענבורגן. ביז יעצט האט ער בא זיך די ווארעמע חסובה, וואס ער האט אייף דעם בריוו באקומען

פון ערענבורגן .

אין סיביר, וואו כ"האט אים ערמאקאירט האט זיך געפונען בעיאהוסעס ברודער, פון

אים האט זיך מוליה דערוואוסט, אז זיין זון, יאשא, האט זיך געראטע דעם אויף א גאר דראמא

טישן אופן. ער איז פון מאריאפאל געלאפן ביז דער דייטשער פראנט ליניע, דארט האט ער

געוואנדערט ביז ער איז אנקומען צו אן איינציג פון פראנט, אויף וועלכן עס האבן געקעמפט די

פארבונדעטע פון די דייטשן, די איטאליענער. דא איז אים געלונגען זיך דורכרייסן די פראנט

ליניע און אנקומען צו די רוסישע פאזיציעס. די רוסישע זעלנער האבן אים געפונען שלאפענדיג

אין א סטאג פון היי, אין פעלד.

צוויי מאנאטן האט געדויערט יאשעל פארן צום פעטער, וועלכער ווערט פינקט דאן מאבי-

ליזרט צוזאמען מיט זיין פרוי, ווי האב, נאך באווייז יאשען אויפגעבן אין א קינדער היים.

פון דאס האט ער זיך אנגעגען אלס מיינע ברודער אין אנדערס ארמיי. און אזוי איז ער אנגעקומען

מי די אזוי גערופענע "טעהעראן קינדער" זיין ארץ ישראל. נאך איינציגע גלגולים אין קיבוצים

און אין אנדערע פלעצער, נעמט אים אברהם יאדעסבערג איבער צו זיך קיין חל-אביב. אין דערמא-

זיגן עטאפ פון זיינע וואגלענישן דערקען אין אים. לויט לאנדסבערג נקשה ווערט יאשא דורך מי-

אייגעארדעט אלס ארבייטער אין באראזש פון דער אטאבוסן געזעלשאפט "המעכיר".

ווען מ'האט אין לאנד אנגעהויבן ווערבירן פרייוויליגע אין דער יידישער ברידאג, האט יאשה, וועלכער איז דאן אלט געווען נאר 16 יאר, אויסגעהיבט א דרוק אויף לאנדסבערגן ער זאל חתמענען, אז ער איז אלט שוין 18 יאר. אזוי ארום ווערט ער אנגענומען אין דאר בריגאדע. ער מעגט דורך די גאנצע קאמפאניע פון דער בריגאדע, ביז ער קומט מיט איר אן קיין דייטשלאנד. פון ארץ ישראל האט מען אים צו וויסן געגעבן אז זיין פאטער לעבט. ער האט זיך אוועקגעלאזט קיין פוילן, און נישט געפינענדיג דעם פאטער דארט, קערט ער זיך אום קיין ארץ ישראל.

פון ארץ-ישראל ווערט ער דורך דער בריגאדע געשיקט קיין מצרים. פון דארט געבט ער זיך אויף א שיף אריבער קיין מארסייל מיט א פלאן זיך אריבערכאפן קיין דייטשלאנד, דארט זיך באגעגענען מיט דעם פאטער. ער ווערט אבער דורך די פראנצויזן געכאפט און זיי שיקן אים צוריק קיין ארץ ישראל.

מיטן אנקומען פון די היסטארישע טעג אן לאנד, ערב חקומח ישראל, טרעט יאשא אריין אין די רייען פון פלמ"ח. דער 18 יעריגער יאשא, וועמענס קינדער יארן זענען אדורך. אין געפערליכן געווייבל פון וועלט מלחמה, פון איר אנהויב ביזן סוף, גייט נעמען אן אנטייל אין שאפן די בעשיכטע פון מדינת ישראל. דער גורל, וועלכער האט אים אויף אזא מערקווירדיקן אופן געשווינט אין די יארן פון אזוי פיל שרעקליכע געפארן, קערט אוועק פון אים זיין פנים דאס מאל. יאשא נעמט אנטייל אין די דרייטע און געפערליכע אויפגאבן, וועלכע די אפטיילונגן פון פלמ"ח פירן אויס. און ווען מ'דארף דורכרייסן זיך מיט א טראנספארט פון שפיז, געווער זון אמוניציע צום באלאגערטן קבוץ נגבה, באגלייט אים יאשא מיט זיינע באוואפנטע חברים אין זייער אויטא. אונטער חל-נוף שטויסט זיך דער אויטא זייערע אן אויף א מינע. דער אויטא און די וועלכע האבן זיך אין אים געפונען ווערן צוריסן אויף שטיקער.

דריי טעג פאר זיין טויט שרייבט יאשא אין לעצטן בריוו צום פאטער אין אמעריקע ווער וויסט צו מיר: וועלך זיך וועט, כ"בעפין זיך אויף דער פייער ליניע".

צו קבר ישראל איז יאשא געבראכט געווארן אין רחובות. וועגן זיין טויט האט א. לאנדעסבערגן מדיע געווען סוניע פינגערות, דרוי, וועלכער האט דאן אין שפיץ פון זיין רייטער אפטיילונג, אפערירט אין יענער געגנט. מ'האט נישט געקענט קומען צו זיין לוויה, ווייל דער שאטע האט זיך דאן געפונען אונטערן. פייער פון אראבישן דארף יאזור.

האט אזוי ארום איז געקומען איין עק צון לעבן פון איינעם פון די באר איינצעלנע קרעמעניצער קינדער, וועלכע האבן זיך פון דארט געראטעוועט. פון איינעם וואס האט אויף זיך געטראגן די שופע שפורן פון יענע גרויזאמע טעג.

זאל די דאזיקע רשימה דינען אלס אנדענק פאר יאשאס נאמען.

זאל מוליה בעלאהוס אין ווייטן ניו-ב'רסי וויסן, אז ער איז אונז נאנט און אז מיר
טוילן מיט אים דעם צער פון איין יאב שכול. " (בארויבער פאטער)

הושע באלבערג

פאליאקן פון קרעמעניץ אין לאנדאן שרייבן...

אין לאנדאן עקזיסטירט א קלוב פון קרעמעניצער פאליאקן אונטערן נאמען "ביעסידאד
קרעמיניעצקא". אין שפיץ פון קלוב שטייט די פרוי פון דעם געוועזענעם סטארסטע - אלינה
טערנאצקה. לעצטנס האב איך פון איר באקומען א בריוו, אין וועלכן זי פרעגט וועגן דעם
בורל פון עזריאל קרעמענעצקי און שלמה פינגערס, מיט וועלכע זי האט צוזאמען מיטגעארבעט
אין דער סאציאלער אטעילונג פון מאגיסטארט און צוזאמען מיט זיי עלעגן זי באזוכן דעם
אידישן שפיטאל, מושב זקנים, דעם אידישן בית-יהומים א.א.וו. זי וויל אויך וויסן ווער פון
זי געוועזענע יידישע שילער פון ליצעאום געפינען זיך יעצט אין ישראל.

זי האט מיר אויך געשיקט א אויסצוג פון א פוילישער צייטונג וועגן דעם געוועזענעם
לערער פון גימנאסטיק אן סטארזשאנדאווער גימנאזיום און אין ליצעאום - יוליאן קאזלארוסקי,
וועלכער איז געווען דעו אינציאטאר און בויער פון די 2 גארטע סקאסניעס אויף דער "גניעלאיע
אזיערא" אין יאר 1942 האבן אים די ענגלענדער איבערגעווארפן אלס פארשוויסט קיין וואהלין
וואו ער האט געארבעט אין אונטערגונד בעגן די דייטשע אסיראציע אונטער פסעאוראנים "צחיה"-
"סטילער" די דייטשן האבן אים געכאפט און איינגע-עצט אין קאנצענטראציע-לאגער "חלעמנא". פון
דארט איז אים געלונגען צו אנטלויפן קיין ווארשע, וואו ער נעמט אנטויל אין ווארשעווער
אויפשטאנד אלס קאמאנדיר פון פאלק "מאקאטאוו" ווען זייך פאלק אטאקירט דאס שטעטל מיאלנאו
כיי ווארשע, פאלס ער אין קאמף דעם 18 אבוסט 1944.

אין דער צייטונג ווערט אויך דערציילט וועגן דעם 12-טן אולאנער פאלק, וועלכער האט
געקעמפט אין 1939 בעגן דער דייטשער אינוואזיע. א טייל פון דעם פאלק האט זיך דירעקטשלאגן
דורך דומעניען קיין ענגלאנד און האט איך די יארן 1944-1945 געקעמפט אין איטאליע בעגן די
נאציס און איז אויסגעצייכנט געווארן מיטן קרייץ "וירטוי מילטארי".

פון דער פרוי טשארנאצקא האבן מיר אויך באקומען א בוך אויף פויליש פאר אונזער
ביבלאטעק אונטערן באוואוסטן חלמודישן מאטא: "ווער עס ראטעוועט אפילו איין מענטש - איז גלייך
ווי ער ראטעוועט א גאנצע וועלט".

איך האלט פאר מיינ פליכט צו שרייבן די דאזיגע ווערטער, באזונדערס פאר די געווע-
זענע שילער פון ליצעאום, וועלכע זענען יעצט אין ישראל: מאניע און סוזי רובין, קליגמאן,
יצחק קראסמאן פון פאטשאיעוו, ד"ר פרידע בערנשטיין פון שומסקי, אברהם בגין, ארגמן, מירה
דאנישעווסקא, העלא שומסקי, ציפסקע קאגאנאוויטש, פראפ' לאלעק שיינבערג און אנדערע אין
ישראל און אין אויסלאנד.

- - - - -

ס'איז אפילו זיי מקוים געווארן: "על נהר ח. בבל שם ישבנו וגם בכינו"...
אויף די טייכן פון בבל (טעמזא) זיצן מיר און ווינען דערמאנענדיג זיך אין קרעמעניץ...

- - - - -

מאנוס גאלדענבארג

א קרעמעניצער שטעלט אויף דאס רייטער מיליטער פון צה"ל

בשעה די פייערונגען פון 20-טן געבורטסטאג פון מדינת ישראל האבן זיך צוזאמען-
געטראפן די געוועזענע קעמפער פון דער לעגענדארישער "גבעתי" בריגאדע.

מ'האט ארויפגעבראכט אויפן זכרון די העלדישע טאטן פון זייענע הערהייטע סעג, די קאמפן
אויף די דאן פוסטע, זאמדיגע און געוואלדיגע שטרעקעס פון נגב. און אזוי שמועסנדיג האט
מען זיך דערמאנט אין א באזונדערער אפטיילונג, דאס ישראלטיקע רייטער מיליטער. אלע האבן
זיך געוואונדערט דערויף, וואס דוקא אט די קליינע, אבער דרייטעסע אפטיילונג איז פארבעסן
געווארן.

היינט, ווען מיר פארמאגן שנעלע עראפלאנען, טאנקן און פיל אנדערע מאדערנע געווער,
איז הייטער מיליטער, פארשטענדליך, א איבעריגע זאך. אבער אין יענע טעג פון 1948 איז די
רייטער אפטיילונג געווען וויכטיג און האט פיל נוצן געבראכט.

אט וואס עס דערציילט דער גרינדער און קאמאנדיר פון די ישראל רייטער, אונזער
קרעמעניצער אפרים דרורי, שלמה פינגעווס'ס עלטערער זון, סוניע.

"רי רייסער אפטיילונג איז געבוירן געווארן אויף די דייטשע פון ראשון לציון. די "גבעתי" בריגאדע האט זיך גענויטיגט אין אן אויספירונג גרופע. קיין פאנצער אייטא-מאבילן האט מען דאן נישט געהאט, זענען האבן פאר די טיפע זאמדן פון ראשון, ניצנים, אשדוד בעסער געפאסט זיך פערד".

אויף אפרים דרורי (סוניה פינגערס), וועלכער האט ערווארבן פיל ערפארונג דינענדיק אין פוילישן רייסער מיליטער, איז יאריפגעלייגט געווארן די פליכט צו אויפשטעלן דעם רייסער עסקאדראן. ער אליין האט געמוזט געפינען די פאסענדע מענשן, ווי אויך פערד, צוערשט האט ער געדענקט וועגן די מיטגלידער פון "השומר", אבער זיי זענען שוין צו אלט, און דאן האט ער מאב-לייזרט יעדן פלמ"חניק, וועלכער האט נאר געקענט רייטן אויף א פערד, ער האט צוגעפגעשטעלט דעם עסקאדראן, אין וועלכן ס'זענען געווען נאכריס, מזעביקעס, קבוצניקעס און געוועזענע קאוואלעריסטן פון רוסישן, פוילישן און אונגארישן מיליטער. די באזע פון דעם עסקאדראן איז געווען אין דער פאליציי פון גדרה. פון דארט פלעגן די רייסער (ערשט) פון צבא הגנה לישראל ארויספארן אויף אויספלוגן אין די זאמדן פון ניצנים, ראשון-לציון און אשדוד. אין צייט פון קורצע איבערייסן פון די קאמפן פלעגן זיי זיך באטייליגן אן "אמבוסזש" לענג אויס די גרעניצן פון פראנס. פערד זענען אויסגעפונען געווארן נאך פיל מיה אין זוכענישן. א טייל זיינען געקומען פון דעם ענבלישן מיליטער, א טייל פון די ירדענער. מען האט אפילו צעדענקט וועגן קעמלעך (גמלים), אבער מ'האט נישט געפונען ווער עס זאל פעאיק זיין אנצופירן מיט דעם, און מען האט געמזט מוחר זיין איפן געדאנק. נאך די שלאכטן האט מען פאראייניגט דעם רייסער עסקאדראן מיט דער גרעניץ וואך (חיל הספר).

שפעטער איז ער פארוואנדלט געווארן אין דער ישראל רייסער פאליציי. אזוי האט זיך פארענדיגט די קורצע געשיכטע פון רייסער עסקאדראן פון צה"ל אונטער דער אנפירונג פון שלמה פינגערס זיין.

- - - - -

אט שטעט ער פאר מיינע אויגן יעצט, שלמה, אלס יונגער בראווער סאלדאט אין דעם מונדיר פון צארישער ארמעע, וועמען מיר, די קינדער אין הערש-מעכלס הויף האבן שטארק געליבט. ער איז נאכער געווען סעטיג אף פיל געביטן פון קרעמעניצער. עזעלשאפטליכן לעבן, צוזאמען מיט עזריאל קרעמעניצעקי האט ער רעפרעזענטירט די יידישע איינוואוינער אלס לאווינק. עס פליגט מיר אפט אויסקומען פירן מיט אים א וויכוח אין שייכות מיט ציונות או ארץ ישראל. אין דער פאלעמיק איז ער שטענדיג געווען קארעקט און סאלעראנט, אבער זיך עקסנוודיק געהאלטן בא דער שטעלונג פון "בונד",

וויפיל נחח וואלט זיין ברייט הארץ געשעפט ווען ער וואלט דערלעבט זיך הו טרעפן
אין ישראל מיט זיין זיין אלס קאמאנדיר אין צה"ל. דאס וואלט געווען א שיינע ענדע צום וויכוח.

צום אלוועלטליכן צוזאמענפאר פון קרעמעניצער אין ישראל

אין "קול יוצאי קרמניץ" נומער 4 האבן מיר פארעפענטליכט דעם פארשלאג וועגן איין
אלוועלטליכן צוזאמענפאר פון די קרעמעניצער לאנדסלייט אין ישראל. דער פארשלאג האט ארויס-
גערופן א ווארימק אפקלאנג בא אונזערע לאנדסלייט אין אויסלאנד אין ישראל.
אונזערע ארגענטינער חברים האבן אים אויפגענומען מיט ההלכות און האבן פארבעלייגט מקיים צו
זיין דעם צוזאמענפאר בשעת די עצמאות פיערונגען אין פריילינג 1970. מיר האבן דערצו מיטגע-
שטימט. און די חברים אין בוענאס-אירעס זענען מיט פיל מוט צוגעטראטן צו פארווירק -
ליכן פון דעם געדאנק.

מיר ברענגען דא דעם קאמוניקאט וואס איז פארעפענטליכט געווארן אין דער דארטיקער טעגליכער
צייטונג "די פרעסע", דעם 3 יוני 1969.

ל"ל פאריין פון קרעמעניץ און אומגעבנט.

גרויס אינטערעס האט ארויסגעווייזן דער פראיעקט פון אונדזער לאנדסמאן אין
ישראל מרדכי אסיקער, וועגן א וועלט-צוזאמענפאר פון די קרעמעניצער און אומגעבנט
אין מדינת ישראל. אין דעם לעצטן נומער פון "דערנאל" "קול יוצאי קרמניץ" ווערט דער ענין
ברייטער קאמענטירט די פארוואלטונג פון אונדזער ל"ל פאראיין האט באשלאסן איינצוארדענען א
צוזאמענטראף פון אלע לאנדסלייט פון קרעמעניץ און אומגעבנט אויף דעם 8-טן יולי, 21 אויגוסט
אין טאלאן פון הכנסת אורחים, אויף וואלענטין גאמעס 2950. אויף דעם דאזיקער אונטערנעמונג
וועלן מיר ברייטער באהאנדלען דעם ענין און אויף אויסוויילן א ספעציעלן קאמיטעט וועלכער וועט
רעאליזירן די אלע צוגרייטונגען און שטיין אינאענגן קאנטאקט מיט די ל"ל אין ישראל. עס וועט
זיין א לונטש און א רייכע קינסטלערישער פראגראם.

אין זיין ברייף, שרייבט אונדז חבר מרדכי כץ, דער סעסיקער און ענערגישער סעקרעטאר
פון פאריין, אז אויף דער באגעגנויש, וואס ווערט גערופן אויף דעם 8-טן יולי וועט מען דער
עיקר זיך סטארען דערווייטן "מי ומי ההולכים", ווער און וויפיל ווילן פארן אויפן ערמאנט
צוזאמענפאר. דער חבר כץ דענקט, אז עס זענען שוין דא בא די 20-30 קאנדידאטן אין בוענאס-
אירעס אליין.

לאמיר האפן אז אויך די קרעמעניצער אין די פאראייניגטע שטאטן און אין קאנאדע

וועלן נאכטון דעם ביישפיל פון אונזערע לאנדסלייט אין ארגענטינע.

עס איז גאר וויכטיג, אז מיר זאלן קענען אויספירן אונזער גאסטפריינדליכן פארשלאג אויפצונעמען די חברים געסט אין אונזערע היימען אין פארלויף פון צוזאמענפאר. דאס וועט געוויס זיין א פארגעניגן פאר ביידע צדדים, פאר די געסט און זייערע אויפנעמענדיגן. מיר האפן, אז אונזערע לאנדסלייט אין ישראל וועלן עפענען זייערע היימען פאר די ברודער, וואס וועלן קומען פון אזוי ווייט זיך מיט אונדז דא טרעפן, און זיי געבן א מעגליכקייט צו פארברענגען דא אין א היימישער אטמאספער.

מיר ווארען אויפן רעזולטאט פון דעם דערמאנטן צוויזאמענטרעף. אויב זיי טרעטן צו צום רעאליזירן פון פלאן, וועט מען אויך דא דארפן אנהויבן א ענערגישע סעסיגקייט אין דער דאזיגער ריכטונג.

- - - - -

א גאסטראליאר

"כארגן פרייהייט, ניו-יארק, מערץ 1969.24

א וועלט בונד פון לאנדסלייט

עס איז אונז די סעג אנגעקומען פון חל-אביב דער פערסער גומער (דעצעמבער 1968) פון א זשורנאל, וואס איז אן אייגנארטיגקייט אין אן זיין קאטעגאריע. סאיז אסימטאגראפירטער העפט מיט'ן נאמען "קרעמעניצער לאנדסלייט - שטימע אין ישראל און אויסלאנד". די אויסגאבע, וואס דערשיינט מיט חידוש און עכרית הייסט אויך "קול יוצאי קרעניץ בישראל ותפוצותו". ס'איז א זשורנאל מיט א סך מעלות. ער געפעלט אונז קודם כל דערמיט, וואס ער דינט ווי א לעבעדיגע בריק צווישן קרעמעניצער לאנדסלייט כפועל ממש איבער גאר דער וועלט, אבער גיט ווייניגער מיט זיין כרייט-אסעמדיגן אינהאלט. אייר האט דארט א לאנדסמאנשאפטלעכע פאנאראמע, וואס ציט זיך פון קרעמעניץ גופא, טאקע אין די איציגסטע סעג,

ביז ניו-יארק, בוענאס איירעס און אנדערע ערטער. שוין דאס אליין
איז אן אויפטו, פאר וועלכן די איניציאטארס פון דעם ווערנאל
פארדינען לויב און אנערקענונג.

* * *

ס'איז סיף-רירנדיג א בריוו אין דעם נומער פון א אידן אין
קרעמעניץ, ישראל מאנדל, צו א טוער אין דער ניו-יארקער לאנדסמאן-
שאפט, י. וואקמאן. אין קרעמעניץ געפינט זיך א דענקמאל פאר די אידן,
וועמען די נאצי-רוצחים האבן אומגעבראכט. אין דעם בריוו, דאטירט
דעם 10טן סעפטעמבער 1968, שרייבט ישראל מאנדל: "דעם דענקמאל האב
איך פארריכט, אויסגעבויט א פארקן, און ארוםגעפלאנצט מיט בוימער.
אויפ'ן אלטן בית-עולם זיינען די מצבות אין גוטן צושטאנד. זאל גאט
העלפן, אז שלום זאל הערשן איבער דער גאנצער וועלט. א גרוס אלע
קרעמעניצער. אונזער אלעמענ'ס דאנק פאר דער הילף צום אויפשטעלן
דעם דענקמאל און דעם פלוים ארום". ישראל מאנדל האט אויך צוגעשיקט
א פאטאגראפיע פונ'ם דענקמאל, וואס איז אפגעדרוקט אין דעם העפט.

* * *

אין דער זאמלונג זיינען אינגעשלאסן צוויי זייער וויכטיגע
בייטראגן פון מאנאס גאלדענבערג: "מיט די דייטשן אין קרעמעניץ
נאך דער פארניכטונג", און "וואלסען אלע בעווען אזוי". אין דער
צווייטער שילדערונג ווערן צום אנהויב דערמאנט "די גרויל-סאטן פון
די נאציס און זייערע מיטהעלפער אין קרעמעניץ" און די פיינטלעכע
באציאונג פון א גרויסן סייל פון קריסטלעכער באפעלקערונג צו זייערע
אידישע שכנים - זייער חיה'שע שאדן-פרייד". אבער גראד דורך די
זכרונות פון יענע גרויל-יארן "שיינט ארויס", ווי מיר לייענען ווייטער,
מיט א דאפלט ליכט דער רעסונג-אקס פון אייניגע קריסטן אין קרעמעניץ
און אומגעגנט, וועלכע האבן ריזיקירט מיט זייערע און זייערע משפחות לערענס
צו ראטעווען א אידיש קינד".

* * *

אידן אין קרעמעניץ, א בארימטע שטאט אין וואלין, האבן אין גאנג
פון דורות אנגעזאמלט א געהויבענעם יחוס. דארט האט געלעבט און געשאפן
יצחק בער לעוויןזאן (רייב"ל), דער מענדעלסאן פון די אוקווינער אידן.
און אויפ'ן געביט פון מוזיק האט קרעמעניץ צוגעשטעלט א באמח רייכע
גערעטעניש. פון דארט שטאמענדער גרויסער פידל-ווירטאז אייזאק סטורין,
אונזער אומפארגעסלעכער יעקב שייפער, די דיריגענטן לעא קאמף און
אשר מאנאסאוויטש. דער זשורנאל "קרעמעניצער לאנדסלייט-שטימע" איז
א רינג אין א גאלדענער קייט.

שפענדונגען פון אויסלאנד

מיר פארעפנטליכן דא א דריטע רשימה פון די סומען וועלכע זענען באקומען געווארן פון אונזערע לאנדסמאנשאפטן און פון איינצעלנע פערזאנען אין אויסלאנד. א טייל פון די סומען - פאר פאראויס באשטימטע צוועקן.

פריערדיקע רשימה - זע אין העפטן נומער 2 און נומער 3 .

לסובת "קול יוצאי קרמניץ"

\$ 20	-	פון ניו-יארקער לאנדסמאנשאפט, דורך דוד ראפאפארט	7.68
\$ 25	-	ד"ר וולף חסיד, בערקעלי	11.68
\$ 20	-	נ.י. לאנדסמאנשאפט	12.68
\$ 58.25	-	ארגענטינער לאנדסמאנשאפט, דורך מרדכי כץ	1.69
\$ 50	-	הילדה שווארצאפעל, ניו-יורק	4.69
\$ 25	-	ד"ר מארק כץ	4.69
\$ 20	-	נ.י. לאנדסמאנשאפט, דורך ד. ראפאפארט	4.69
\$ 50	-	אהרון גילעדאנט, איטאליע	4.69
\$ 20	-	אינג' סימאן כץ, בעלגיע	4.69
\$ 10	-	דוד ראפאפארט, ניו-יורק	5.69
\$ 30	-	הודיע שטאצקי, שיקאגא	5.69
\$ 25	-	כעני בארשאפ	5.69
\$ 60	-	ארגענטינער לאנדסמאנשאפט, דורך מרדכי כץ	7.69
\$ 413.25			

לסובת קויפן ביכער פון J.M.A. ניו-יארק. פאר לעווינזאן ביבליאטעק

\$ 50	-	יצחק וואקמאן, ניו-יארק	6.69
\$ 25	-	נארמאן דעסער	6.69
\$ 20	-	כעני בארשאפ	6.69
\$ 25	-	וואלף שניידער, דעסרויט	6.69
\$ 10	-	אנדערע שפענדער	6.69
\$ 130			

פאר נויטבאדערשטיגע

\$ 120	-	יצחק וואקמאן, נ.י.	3.69
--------	---	--------------------	------

לסובת דער לעווינזאן ביבליאטעק

\$ 25	-	נארמאן דעסער, ניו-יורק	3.69
\$ 30	-	שמואל ביזלאהוס, ניו-הזערסי,	3.69
\$ 25	-	י.י. זייז באזוך אין ישראל	5.69
\$ 80	-	כעני בארשאפ, ניו-יארק	
\$ 743.25			

לפרויקט ישראליות

40 ל"י	-	בעלא כערנשטיין-קודלאש, ארגענטינער,	1.69
	-	ב.י. א באזוך אין ישראל	

א הארציקער דאנק אונזערע פריינד און לענדער.

ס ל ו ב ה

(געוויידמעט מיין טייערער קוזינע סלובה האלפערין - כהן, ז"ל, פון קרעמעניץ און קיבוץ מענית, וואס איז נפטר געווארן דעם 28 טן פעברואר 1969 - ו' אדר חשכ"ס).

צארט און איידל, ווי מאנגערס א ליד

איז געוואקסן א בלוס אין קיבוץ מענית,

בעבויט דאס לאנד און קיינמאל נישט מיד -

האט א יונג-מידליש געשטאלט געבליס און געבליס.

צו דער משפחה איז זי געווען א מאמע,

און ווי א מאמע האט זי אונדז געליבט.

איצט איז זי פון אונדז אוועק אין סאמע

קאך פון לעבן - אונדז געלאזט איינזאם באטריבט.

משה שרייבט מיר כ'זאל נישט וויינען,

און מאנוס שרייבט, אז יום טוב טרויערט מען נישט.

ווי קען איך מיין הארץ אנטוויינען,

אז איר ליכט איז אויסגעלאשן געווארן אינדערמיט



סלווע האלפערין-כהן, פון לינקס איר מאן משה.
רוד ראפאפארט (ניו-יורק), מאנוס גאלדענבערג.

געווען בין איך בא איר אין קיבוץ.

מיט צעפלאמסן שטאלץ האט זי געשוועבט איבער איר אימעניע.

די פונקט קינדערלעך האבן זיך צו איר געלאשטשעט און ביי איר

געזוכט שוץ,

און מיר האט זי געגעבן רויטע בלומען און אפגעריסענע שטערן

א פולע זשמעניע.

כ'זע זי א מעלאנכאלישע פאר מיין אוועקפארן,

שוין אזוי לאנג, אזוי לאנג ווי מיר זיינען געווען צעשיידט.

כ'האב איר צוגעזאגט צוריקצוקומען - עגמח-נפש איינצושפארן

און מיט דער האפנונג האט זי מיך ארויסבאגלייט.

איצט איז נישט שלובה.

כ"על פארן קיין ישראל און אויף איר קבר קומען
מיט איר אויפן פעלד, מיט דער זון מיט די שטערן
כ"על זיך איינהערן צום בעזאנג פון מיינע
ווינטיקע כלומען.

ניו-יארק/ יוני 1969.

- - - - -

ב.מ.

סלוע האלפערן כהן ז"ל

די ידיעה וועגן טויט פון סלעווע, די טאכטער פון יוסף-יואל'ס און בריינדל האלפערן,
האט אונדז דערשיטערט.

זעלטן פלעגט סלעווע זיין אנוועזענד אויף די באגעגנישן פון אונדזער פאראיין, דאך
איז איר פארבינדונג מיט אונז געווען א ענגע און א גאר פריינדליכע. איר קבוץ, מעניח, איז
ווייט פון תל-אביב, אירע פילע און פאראנסווארטליכע אויפגאבן דארט האבן איר נישט דערלויבט
זיך אפצוגעבן פערזענליך דעט פאראיין. האט זי דאס געטון אין אירע בריוו צו אונז, וועלכע
זענען געווען דורכגעדרוינגען מיט צארטע געפילן און דאנקבארקייט פאר אלעס, וואס עס ווערט
געטון פארן אנדענק פון אונזערע קדושים.

אונזער לעצטע באגעגניש מיט איר איז פארגעקומען צוריק מיט א יאר, ווען מיר האבן
אויפגענומען אין לעווינזאן ביבליאטעק איר קרוב, דויד ראפאפארט, פון ניו-יארק און מאס
דעסער פון קאנאדע. דאס אויג פון פאטא-אפאראט האט דאן אויפגעכאפט א אויסדרוק פון טרויער
אויף איר געזיכט. אירע אויגן האבן ווי דערזען וואס עס דערווארט איר. אבער אין די אייניגע
שעה פון דער באגעגניש איז זי געווען זייער אויפגעלעבט און בארעכענענדיג. אט אזוי ווי עס
געשעט מיט יעדן איינעם פון אונז, ווען עס טרעפט זיך א צאל קרעמעניצער צוזאמען, דאן ווען
א שטורם פון זכרונות באהערשט אונז.

אין קרעמעניץ האבן מיר געוואוינט אין שכנות מיט סלוועס עלטערן. אויך האט איר פאטער געדאוונט צוזאמען מיט מיין פאטער אין חסידישן שולכל. כ'האב, אזוי ארום, געהאט די מעגליכ- קייט איר פאמיליע גוט צו דערקענען. דאס איז געווען א פאמיליע פון הארעפאשנע עלטערן און קינדער, ענערגישע מענטשן מיט פיל איניציאטיוו און מיט א שארפן געפיל פאר מסחר. מיט דער צייט האבן זיי ערווארבן רייכע אייגענטום און א בכבודיגן פלאץ צווישן די סוחרים און אינדוסטריעלער פון שטאט. ס'ווע האט מיט א אויסצייכנונג פארענדיגט די מיטעלשול אין קרעמעניץ און איז תיכף נאכדעם אפגעפארן אויף א חלוצישער הכשרה פונקט פון "השומר הצעיר" אין פוילן.

עס ליגט דא פאר מייןע אויגן א העפט, וועלכע ס'ווע קיבוץ האט ארויסגעגעבן צו די שלשים פון איר טויט. ווי שטארק דריקט זיך אויס די ליבע צו איר דארט! וויפיל כבוד און פארעהרונג פון איר פערזענליכקייט טראגן די חברים אין זייערע הערצער! ס'ווע האט געירשנט אירע עלטערנס ענערגיע און איניציאטיוו, אבער זי האט דאס אנגעווענדעט אין גאר אנדערע ריכטונגען. זי האט זיי געווינדמעט דעם קיבוץ און די מיטגלידער דארט האבן גוט געוואוסט ווי דאס אפשוואצן.

אין איינע פון די רשימות פון אט דער העפט ווערן ציטירט ס'וועס פאלגענדע ווערטער: "... זיי זענען טייערע מענטשן, ענליכע צו די קערנדיגע פאלקס-יידן פון מיין קרעמעניץ. טיפע נשמה פערט בינדן מיך ענג צו יענע יידן. ווי שטארק האב איך זי, מיין שטאט, ליב געהאט!"...

זייער רירנד און שטארק פאסענד צו איר געשטאלט זענען די ווערטער פון אירע חברים, צוגעשיקטע פון אויסלאנד, ווי זיי וויילן: "...ווען איר וועט איר קבר באזוכן מיט בלומען אין די הענט, בעסן מיר אייך איר זאלט אפרייסן נאך א בלימעל, א באשיידענע ציקלאמען (רקפת) וועלכע ס'וועט זיך אויך צו די פעלזן, שלאגט דארט ווארצלען און איר לעבן איז אויך קאלעקטיוו. לייגט דאס בלימעל אויף דעם פרישן קבר פון ס'ווע, זכרונה לברכה..."

מיר קרעמעניצער זענען שוחדים צו אס דער ביטע.

ס'ווע האט געלאזן נאך זיך איר מאן משה, איר איבערגעבענעם חבר און יוגענד - פריינד, א טאכטער חנה און א שוועסטער אין חיפה.

הכנסה פאר "קול יוצאי קרמניץ"

דער איינציגער קוואל צו דעקן די הוצאות פון "קול יוצאי קרמניץ" איז דער אפצאל פון אונזערע קרעמעניצער אין ישראל און אין אויסלאנד פאר ד"ה העפטן וועלכע זיי באקומען. ווייזט זיך אבער ארויס, אז פון אויסלאנד קומט דער אפצאל אן רעגוליער און שטייגט אפילו אריבער דעם נאמינאלן סכום, - אבער א היפשע טייל פון אונזערע חברים אין ישראל דערפילן נישט זייער חוב לגבי דער אויסגאבע אונזערער, און דאס שאפט אונז שוועריקייטן, מיר האפן אז אונזערע ווענדונגען צו די חברים דורך דעם צירקולאר פון 11.5.69 און דורך דער דאזיגער העפט, וועלן האבן א געעריגע ווירקונג, און דער רעגוליערער אפצאל פאר די העפטן וועט ערמעגליכן די ווייטערדיגע ערשינונג פון "קול יוצאי קרמניץ".

א סטיפענדיע אויפן נאמען פון אפרים שניידער ז"ל

אונזער חבר וועלוול שניידער, דעפרייט, האט געשפענדעט א געוויסע סומע פאר א יעריקע סטיפענדיע אויפן נאמען פון זיין פאטער אפרים שניידער ז"ל. די סטיפענדיע ווערט געגעבן איינעם פון די שילד פון סעמינאר אדער סטודענט פאר אן עסיי אויף א טעמע אין שייכות מיט דער השכלה ליטעראטור.

פון די ארבייטן, וואס זענען דאסמאל דערלאנגט געווארן האט אויסגענומען די ארבייט פון דער סטודענטין מירי יערי אויף דער טעמע "ריב"ל און זיין טעטיקייט אויפן געביט פון יידישער ערציאונג אין רוסלאנד", דער באשלוס וועגן דעם איז אנגענומען געווארן דעם 26.6.69 דורך א ריכטער קאלעגיום, וועלכער איז באשטאנען פון פאלגענדע פארזאן:

- 1) ד"ר יהודה פרידלענדער - לעקטאר פון ליטעראטור אים בר-אילן אוניברסיטאט,
- 2) אליעזר חיבון - א לערער פון חנ"ך און היסטאריע אין סמינר הקיבוצים,
- 3) מנוס גאלדענבערג - א געוועזענער שול פארוואלטער און יעצט א לערער פון עברית פאר עולים אין אולפנים,
- 4) יצחק רובל - דער סעקרעטאר פון קאלעגיום.

די סטיפענדיע באשטייט פון 300 ל"י, וועלכע וועט איבערגעגעבן ווערן מירי יערי בעת

א פאסיגער פייערליכקייט אין סעפטעמבער ה.י.

א ענליכע סטיפענדיע וועט געגעבן ווערן יענעם יאר - און עס ווערן שוין אנגענומען די

געעריגע שריט צו באשטימען די טעמע פארן יאר ה"ש"ל.